

בסייעתא דשמיא

שיעורים בליקוטי הלכות

שנאמרו בס"ד ע"י

הרה"ח ר' ניסן דוד שליט"א

לקוטי הלכות חלק א' דף סה - סח
הלכות תפילין הלכה ה' אות ט-כ

מכון

הליכות נועם

tateziser@gmail.com

נכתב לפני עריכה

**ניתן להאזין לשיעורים
במס' טלפון מיוחד
לשיעורי הרב שליט"א
במס' 03-617116**

**לשמיעה, והורדה,
וכן להורדת הקונטרס
באתר בעטלער
betler.org**

דף סה הל' תפילין ה' אות ט'

כבח רביה"ק נמשך עלינו התעוררות השינה להתחיל תמיד לעבוד את ה' בהתחד' דשות

ר' נתן האריך בהלכה זאת איך לזכות לרכי חיים, מי שזכה לראות ולטעום ולהחיות את עצמו בדברי ר' נתן בהלכה זו, הרי ר' נתן מראה לנו מה הולך כאן, איזה סוג של התחדשות יש בעולם, ור' נתן ממשיך עלינו חיות כזה. כמו בחור שמתחיל ללמוד בישיבה, יש לו חיות כזה, או אדם שמצליח בתורה יש לו חיות. אלה שמצליחים קצת חושבים שלאחרים יש גם את החיות הזה, אבל למעשה, אנשים רחוקים מאד מאד מחיות.

מכל שכן בפשטות החיות שיש בפקודי ה' ישרים משמחי לב, שאדם לא מרמה את עצמו, ומוצא כל מה שהוא צריך חיות מאיזה חידוש בתורה. אלא שיש שהחיות של האדם מחידושי תורה, אך זה מעורב טוב ורע, אך החיות שר' נתן מדבר כאן, הוא חיות נקי וצח, וזה עבודה גדולה מאד מאד.

ומזה מובן שרבינו אמר שהוא מספר ספורי מעשיות כדי לעורר אותנו מהשינה, בפרט בסיפור של הבעטלער של היום הראשון, הבעטלער העוזר שיש בו ד' בחינות של התעוררות השינה, ועוד ד' בחינות, ועל כולם הבטלער העוזר, אנשים כן טועמים איך להכנס בעבודת ה', לזכות לחיות בתורה בתשובה, חיות עליון שנמצא אצל הצדיקים הוא חיות האמת של התקרבות לה', חיות של אהבה יראה ורביקות, במח זך וצלול, ללכת מדרגא לדרגא בזה. זהו החיות של העוזר, חיות נקי כזה, שיש בו כח להחיות אותנו תמיד בכל מצב, בחי' ארך אפיים לצדיקים ולרשעים.

זהו מציאות של ספומ"ע שמעורר מהשינה, וכן ר' נתן מעורר את כולנו, כי מציאות החיות הזה, זה משנה את החיים לגמרי, כשארם הולך עם ההלכה הזאת משתנה כל החיים שלו, לא רק חיזוק עם נקודות טובות אלא עי"ז נכנסים ללימוד התורה, להתמדת התורה ויגיעת התורה, ותפילה בכונה, ומתחילים להבין בדברי רבינו ור' נתן בכל מקום, ולהבין יותר בדברי הזה"ק והאריז"ל יחד עם דברי ר' נתן, וחיים עם עבודת ה' באמת, ולעובדא למעשה מבינים איך להתקדש ולהתטהר, ויש כח, כח מציאות שלא נופלים באמצע. כשזה חסר, אין אדם מביין מה חסר לו.

כל זה צריך לקבל מהכח של רבינו, ר' נתן מביא לנו את הכח של רבינו, בסיפור הזה יש את המציאות מאיפה זה נלקח, זה נלקח תיקוני דיקנא, כח הצדיקים הגדולים שממשיכים מדות הרחמים, וכמו שמרומז כאן ענין ארץ ישראל, ואנו צריכים לקבל את זה בכל פעם מחדש, ואז החיים אחרים לגמרי.

יכול לעבור על אדם ימים ושנים, אפי' שהוא תלמיד חכם, ומצליח בפרנסה וכבוד, כל פעם צריך התחדשות. לכן הוא יוצא לאיזה חופש, או הולך לאכול משהו, הלואי שזה יהיה בכשרות ובשמירת כל גרי ההלכה והצניעות, אדם צריך להתחדש, ליסוע קצת, כל אדם צריך התחדשות.

מי שמונח בתורה ועבודה גם צריך התחדשות, איזה חידוש, וכל אדם עובר עליו פחדים ובלבולים עצומים, ולא יודע מה לעשות עם זה, הוא לומד סודות התורה, חושב כבר שיש עליו דינים, הוא אפ"י עוד לא מבין בגמ' ובשו"ע, אבל יש לו איזה פחד. כי פנימיות התורה זה מחיה את האדם, אך מהיכן יקח את זה, אדם מחפש התחדשות ואין לו התחדשות.

מקור ההתחדשות הוא אור הצדיקים האמיתיים

ט) וְכָל זֶה מִקְבָּלִים כַּח מִבְחִינַת הַזְקֵן וְדִקְדוּשָׁה שֶׁהוּא הָעוֹר הַנ"ל, שֶׁהוּא בְחִינַת זְקֵן שְׁבוּזְקָנִים, סָבָא דְסָבִין שְׂזָכָה לְזִקְנָה דְקִדְוָשָׁה כְּזֶה עַד שְׁאָמַר שֶׁהוּא זְקֵן מְאֹד וַיִּנִּיק מְאֹד וְכו' וְכַנ"ל שֶׁמִּמֶּנּוּ מִקְבָּלִים כָּל הַצְדִּיקִים כַּח לְהַתְחַזֵּק בְּעִבּוּדָתָם לְחַדֵּשׁ כָּחֵם וְעִבּוּדָתָם בְּכָל פַּעַם כִּידוּעַ שְׁלֻקְבֵל רַחֲמִים זֶה לֹא נִמְשָׁךְ מִמְדוֹת הַפְּשׁוּטוֹת, צְרִיךְ רַחֲמִים חֲדָשִׁים, זֶהוּ יְשׁוּעַת הָאָדָם שִׁיפְעַל בְּכָל פַּעַם רַחֲמִים חֲדָשִׁים, וְזֶהוּ בִּכַח הַזְקֵן וְדִקְדוּשָׁה שֶׁמִּמֶּנּוּ מִקְבָּלִים כָּל הַצְדִּיקִים כַּח לְהַתְחַדֵּשׁ בַּעֲבוּרָתָם. וְעַל-יְדֵי אֵלוּ הַצְדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁמִּתְחַלְּלִין בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ וְאֶפְלוּ כְּשִׁמְגִיעִים לְמִדְרָגָה הַגְּבֹהָ שְׁבַמְדְּרָגוֹת, כֹּאֵן ר' נִתָּן נִכְנַס לְמִדְרָגַת הַצְדִּיקִים הַשְּׁלָמִים בְּמַעֲלָה, ע"י שְׁמִתְחַלִּילִים בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ, ע"י עוֹלָיִם לְמִדְרָגָה הַגְּבוּהָ שְׁבַמְדְּרָגוֹת, אֶפְלוּ לְמִדְרָגַת בְּנֵי עֲלִיָּה הַגְּדוֹלִים, אָף-עַל-פִּי-כֵן אֵינָם מִסְתַּפְקִין עִצְמָם בְּזֶה, רַק הֵם אוֹמְרִים, מִי יוֹדֵעַ מַה שֶׁיִּשֵּׁשׁ עוֹד לְהַשִּׁיג? וּמִתְחַלְּלִין בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ וְכִמוּ שֶׁשְׁמַעְתִּי מִרְבֵּנוּ ז"ל הֲרֵבָה בְּעִנְיָן זֶה, כְּמִבְאָר בְּמִקּוּם אַחֵר עַד שְׁבָאִים בְּכָל פַּעַם לְהַשְׁגוֹת חֲדָשׁוֹת נִפְלְאוֹת וְנוֹרְאוֹת וְכו', עַל-כֵּן בְּכַח הַצְדִּיקִים הָאֵלּוּ בְּכָל הַזֶּה יְכוּלִין לְהַתְחַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם אֵלוּ הַנוֹפְלִים, אֵלֶּה הֵכִי גְבוּהִים, יְכוּלִים לְהַמְשִׁיךְ אוֹר לְהַכִּי נְמוּכִים, כִּי הֵם מִתְחַדָּשִׁים בְּמִקּוּם שְׂאָף אַחַד לֹא מִתְחַדָּשׁ, לְכֵן הֵם יְכוּלִים לְהַמְשִׁיךְ הַתְּחַדָּשׁוֹת לְמִקּוּם מְאֹד נְמוּד, שֶׁשֵּׁם גַּם כֵּן אָף אַחַד לֹא מִתְחַדָּשׁ.

הבע"ד מפיל בכל פעם את המתחיל להכנס בעבודת ה', וצריך להחיותו בשבעה משיבי טעם

כמו ששכיח עתה הרבה ר' נתן כותב את זה לפני מאתיים שנה, מה נאמר אנחנו בחושך הגלות הזו שהתגברת הסטרא אחרא והבעל דבר מאד על כל הרוצה להתחיל לעסק בעבודת ה' ומפילים אותו בכל פעם כל אהר ואהר כפי מה שמפילים אותו ח"ו, רחמנא ליצלן, מה שהולך היום, ומה שעובר על כל אדם בכלל ובפרט, רחמנא ליצלן, האמת ידוע, אנשים רוצים לכסות ולחפות כאילו אין דבר כזה, בודאי אוחזים במנהגי ישראל, של צדיקים, אבל צריך את האור של הצדיק האמת, לעסוק בתשובה ולהתחזק בעבודת ה', ורק כשיש את ההתחזקות הזו יכולים ללכת בדרכי הצדיקים המבואר בבעש"ט, מה שרבינו רוצה שנגיע. ורוב אנשים רחוקים מכל זה, וצריך חיות וחיזוק לאחוז באמונה ולשוב להשי"ת.

וצריכים לחזק אותם ולהחיותם בכל פעם בשבעה משיבי טעם כמ"ש בלקו"ת סי' ה' שלא יתנאשו עצמן לעולם ויתחילו בכל פעם מחדש כנ"ל כי יסודות היהדות לא זזים ממקומם לעולם, שהעיקר זה יראת השם ולשבר את היצר הרע, ולא להתיר דברי יצר הרע ח"ו, לא להתיר לרדת, אלא לשבר הרע, וכך יש לו נקודה של עבודה ותשובה, לא ח"ו לשנות, כי כשארם משנה מהאמת, אין לו במה להחיות את עצמו, הוא מבולבל ועובר עליו יותר, ה' ירחם מה שהולך ברור הזה, שבאמת יש לחזק גם אותם להוציאם מבבלולים האלה, לצאת מריבוי ההיתרים והירידות, שיטעמו את הטעם של אמת, ולצאת מערוב של אמת ושקר, ערוב

ליקוטי הלכות ח"א דף סה - סח הלכות תפילין ה' אות ט-כ

מותר ואסור, ערבוב של התאוות המגעילים שמקובל אצל חן של הגויים, צריך לחזק מאד את הנפש. אז, כשמאירים את אור של רבינו גם לשם, ע"י שטועמים טעם של התחדשות, התבודדות ותשובה, זהו כח של רבינו להאיר עד לשם, ואנחנו צריכים לרחם על עצמינו ללכת בדרכי התורה, ולהתחיל בכל פעם מחדש.

וְכָל זֶה הַבַּח מְקַבְּלִין מִצְדִּיקִים הַנִּלְ, כִּי כָּל מֵה שֶׁהַחֹלָה גְּדוֹל בְּיֹתֵר צָרִיף רֹפֵא גְּדוֹל בְּיֹתֵר, כַּמְבֹאָר בְּמִקּוֹם אַחֵר (סִימָן ל'), שֶׁזֶה עֵינֵק הַנְּקוּרָה בַּעֲנִין הַזֶּה, לַתֵּת לְכָל חוֹלָה הַשְּׂגוֹת אֲלֻקוֹת, שִׁישִׁיג אִיךָ ה' אֵיתָךְ עִמָּךְ וְאֶצְלָךְ, כִּי מִחֲמַת עֲצָם פָּחַם וְהִשְׁגָּתָם שֶׁל אֵילֹ הַצְּדִיקִים הַנִּלְ שֶׁהִתְחִילוּ בְּכָל פְּעַם מִחְדָּשׁ וְהִשְׁיִגוּ בְּכָל פְּעַם יוֹתֵר וְיֹתֵר גְּדֻלַּת חֲסִדֵי ה' אִיךָ הוּא יִתְבָּרַךְ חוֹשֵׁב מִחֲשָׁבוֹת בְּכָל עֵת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נֶדַח וְכו', כִּי מִמְשִׁיכִים מְדוֹת הַרְחָמִים, וּמִבְּנִינִים יוֹתֵר וְיֹתֵר אִיךָ ה' רֹצֵה שְׂלֵא יִהְיֶה נֶרַח מִמֶּנּוּ נֶרַח. עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם פֶּחַ לְהַמְשִׁיךְ חַיּוֹת וְהִתְחַזְּקוֹת חֲדָשׁ לְכָל הַנּוֹפְלִים לְחַזְּקָם וּלְעוֹרְרָם הַשְּׁפַעוֹת קְדוֹשׁוֹת, דִּיבּוּרִים וּלְבוּשִׁים וְקְדוּשָׁה, לְהֵאִיר לְאֹדָם מִתִּיקוֹת שֶׁל אִמַּת וְהַרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה בְּכָל פְּעַם, בְּכָל פְּעַם מִמֶּשׁ בְּכָל פְּעַם שְׂלֵא יִפְּלוּ מִשׁוֹם דְּבַר לְעוֹלָם לְעוֹלָם לְעוֹלָם לְעוֹלָם, רַק יֵאָרִיכוּ אִפְסֵם וְרוּחָם עַל הַכֹּל וְיֵאֱמִינוּ בָּהּ וּבְכַח הַצְּדִיקִים אֱמִיתִים, כִּי לֹא אִפְסוּ חֲסִדָיו לְעוֹלָם וְיִתְחַזְּקוּ לְהִתְחִיל לְהִתְקַרֵּב לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ מִחְדָּשׁ בְּכָל פְּעַם בְּכָל מֵה שִׁיכּוֹל וְכו' וְכֵנ"ל.

כִּי בְּכַח אֵילֹ הַצְּדִיקִים שֶׁהִתְחִילוּ בְּכָל פְּעַם מִחְדָּשׁ שֶׁאִפְּלוּ כִּשְׁהִיגוּ לְמִדְרָגָה הַגְּבֵהָ שֶׁבְּמִדְרָגוֹת, שֶׁנִּדְמָה שֶׁאֵין מַעְלָה גְּדוֹלָה מִזֹּו וְאִשֶּׁר בְּאִמַּת הוּא מַעְלָה וּמִדְרָגָה נִפְלְאָה וְנוֹרָאָה מְאֹד שֶׁכַּמָּה צְדִיקִים גְּדוֹלִים וְנִפְלְאִים לֹא זָכוּ לְזֶה וְהֵם אֶף-עַל-פִּי שֶׁהִיגוּ לְזֶה יוֹתֵר וְיֹתֵר וְכו', אֶף-עַל-פִּי-כֵן לְעוֹלָם לֹא הָיוּ מִסְתַּפְּקִים בְּזֶה וְחֲשָׁבוּ מִחֲשָׁבוֹת בְּכָל פְּעַם לְהִתְחִיל מִחְדָּשׁ, אֶף-עַל-פִּי שְׂלֵא הָיוּ יוֹדְעִים עוֹד שׁוֹם שֶׁם שֶׁל מִדְרָגָה הַגְּבֵהָ יוֹתֵר, !! אֶף-עַל-פִּי-כֵן הָיוּ אוֹמְרִים מִי יוֹדַע מֵה שִׁישׁ עוֹד וְכו' וְכִמוּ שֶׁשְּׁמַעְתִּי מִרְבִּנּוּ ז"ל, שֶׁפַּעַם אַחַת הָיָה מִצְטַעֵר מְאֹד לְפָנָי וְאָמַר, אִיךָ זֹכֵין לְהִיּוֹת יְהוּדֵי וְכו'? כִּמוּ בַּעַל תְּשׁוּבָה טְרִי וְהָיָה בְּעֵינֵי לְפִלְא גְּדוֹל, מִחֲמַת שֶׁזֶה סְמוּךְ גִּילָה נִפְלְאוֹת וְנוֹרָאוֹת וְכו' עֲנָה וְאָמַר, מִי יוֹדַע מֵה שִׁישׁ עוֹד לְהִשְׁיִג וְכו'? כִּי הֲלֹא מַעוֹלָם לֹא עָלָה עַל דַּעְתִּי לְבַקֵּשׁ וּלְכַסֵּף לְהִיגֵעַ לְהִשְׁגָּה כְּזֹאת לְמִדְרָגָה כְּזֹו, עַל-כֵּן מִי יוֹדַע גַּם עֲתָה מֵה שִׁישׁ עוֹד וְכו'? וְכֵן הָיָה דְּרָכוּ לְעוֹלָם כֹּל יְמֵי חַיָּיו וְכו' וְאֵי אִפְשָׁר לְהֵאָרִיךְ וּלְסַפֵּר מִזֶּה כַּאֲנִי.

הרחבת דברים בענין ההתחדשות

הענין הזה נראה קצת משונה, כאילו אין דבר כזה בעולם, ומה זה שייך בכלל לכל אדם? אלא שכמו כן יש ביריעת התורה, כשילד מתחיל ללמוד, הוא חושב שכבר הגיע למשהו, יודע חומש רש"י, ואח"כ כשלומד עוד כיתה, ויודע פשוט חדרש, הוא רואה ששנה קודמת לא השגתי כלום, כמו כן רוב אנשים בגמ' נשארים באיזה הבנה, אבל הבנה יותר עמוקה ואמיתית, זוכים אח"כ לאחר שיש את הבנת יסוד הרבר מבלי להכנס לפלפולים גדולים מדי, ויש שנכנס אח"כ להלכה, קצות נתיבות פרטים של ענין, וקשר של כמה סוגיות, כך בא אדם לתפוס דברים בהרחבה, לחבר גמ' ושו"ע, וכן נו"כ של שבשו"ע או"ח וחומ"מ, וספרי שו"ת יותר בהרחבה, כך זה בכל הלכה. כל הנ"ל הוא רק ביריעת התורה.

וכמו כן יש במוסר, בתחילה אדם לומר ארחות צדיקים וכו', ויודע שלא ביום אחד זוכים לזה, כשאדם נכנס לזה יותר ויותר, הוא יודע שזה לוקח ימים ושנים עד שיבא לקדושה וטהרה

ליקוטי הלכות ח"א דף סה - סח - הלכות תפילין ה' אות ט-כ

ונקיות וזהירות, כי זה לא הולך באופן שאני לומד, מרגיש, ומקיים, והגעתי כבר. אלא תחילה מתחילים קצת, אח"כ צריך לזכות ליישם ע"י תפילות, רצונות וכיסופין.

הרי שיש את הן בידיעת התורה והן בררכי עבודה, שהארם צריך להבין שהדרך ארוכה, יחד עם זה יש מה שמבואר בזה"ק ובכתבי האריז"ל שם מתבאר באמת מה זה 'דרגות'. בספרי הצדיקים לומדים מה זה דרגות ב'אמונה', אהבה ויראה, יש שם הרבה הרבה מדרגות. ומשם מובן שיש דרגות יתרות, יש צדיקים שזוכים לעלות להעולמות ולהמשיך מוחין, ואיך הוא ממשיך את המוחין ומהיכן, ושם יש עוד דברים.

ואנחנו נמצאים במקום שלנו, הלואי שנתקדם להכיר בענין הלימוד, מה ששייך לנו, אבל יש אנשים שלמים, כמו רב שיכול לפסוק הלכה, הוא עבר את השלבים בלימוד הלכה, זוכה לאיזה שלימות. ואנו מקבלים דעת מהצדיקים תלמידי הבעש"ט האמיתיים שהלכו במדרגות האמת האלה, שמלמדים דעת איך לזכות לזה.

והצדיקים האלה, כשלא עולים יותר, הם מרגישים כאילו חטאו ופשעו ה' ירחם, יש להם יותר הרעור תשובה הרבה יותר מהמצב הכי גרוע שלנו, כי לא השיגו עוד ררך להמתיק הדין ולתקן השכינה הק', שזה כל סדר עבודתם לפני השם. זהו ענין של השגה, שאדם יודע ומשיג משהו, זהו יסוד דרכי הזה"ק והבעש"ט, כח ההשגה הוא עיקר מציאות האדם, שאדם רבוק בה' ברביקות, והרביקות במקום יותר גדול, הוא רבבות רבבות מדרגות של מציאות רחמי ה', וחסד יותר גדול, זה נקרא מדרגה.

הגם שהארם בעוה"ז הוא אותו גוף, אותו מת, אבל הוא ענין אחר לגמרי, כי יש לו קדושת שבעת הנרות, והשגת המקיפים אחרת לגמרי. כמו שאנו מבינים חילוק בין יהודי שיודע את התורה, לבין - להבריל אלפי הברלות - לגוי, כך יש חילוקים בין אלו שלומדים תורה ולא מתחזרים, מספיק להם מה שהגיעו. ויש אלו שהתחזשו, כמו שמספרים על הרעק"א, ועל החת"ס ועל הגר"א, ותלמידי בעש"ט שזכו למציאות של התחדשות כזה, יראה ואהבה ולעלות מדרגות דקדושה, עוד ועוד מדרגות.

מדרגה הוא מציאות שלימות הקדושה, שלימות הרעות. כשמשיג שלימות הקדושה, יש לו עוד לעלות אח"כ, בכל תנועה הוא עובר את ה' בהתחדשות גדול. זאת ההתחדשות יכולים להבין מתוך כוונת האריז"ל, ובדברי רבינו בלקוטי מוהר"ן הן מבוארים מאד, בתוך דברי רבינו.

זה מה ששמענו מהצדיקים הגדולים, גדולי עולם, כהגר"א, שלא עושה שום דבר רק כשמתחדש לגמרי, ורבינו אמר על עצמו שלא יכול לכשום בלי התחדשות, שזה עבודה יותר ויותר גבוהה. אנחנו מדברים מענין הזה קצת כדי שאדם יבין את המציאות איך עוברים את ה', אנחנו רחוקים מזה, אבל זהו דרגת השלמים, שאנו צריכים לקבל תורה והלכה מרבנים אמיתיים, בלי זה אין אנו יודעים הלכה ופשט, וכן ענין אמונה, צריך לקבל ממי שמבין מה זה אמונה ודרכי העבודה, שהם הצדיקים השלמים, ורבינו מביא לנו את העבודה הזאת, ור' נתן מסביר שבכח אלו הצדיקים שעלו מדרגות מופלאות מאד, זהו מציאות סודות מדות הרחמים המבוארים באירא אצל רשב"י, שיש שם התחדשות כזה שעולים למדרגה יתרה.

ומה שהזכיר ר' נתן שעולים למדרגה שלא ידעו את שם המדרגה היותר גבוה, כי זה תמיד נקרא בשם חרש, עוד שם של מדות הרחמים, הצדיקים השלמים שמעוררים מדות הרחמים,

ועוברים את ה' ככה, על ידיהם נמשך מציאות של רחמים, וזה עושה שגם אנחנו נזכה לעשות תשובה. הצדיקים האירו מדות הרחמים ששייך לאותו הדור, זהו מציאות הבעש"ט שהאיר את דרכי העבודה, ומציאות דרכי הצדיקים שהשלימו את התורה, שאנו יודעים את ההלכה, ודרכי העבודה מהבעש"ט, והמציאות שיש רבי כזה ור' נתן שהעביר לנו את זה, שדייקא ע"י כח הצדיקים הזקנים האלה, אנו יכולים לחדש ימינו, אחרת לא תוכל לקבל את זה, וזה מתקשר עם הספומ"ע כל אחד הוצרך לספר מה הוא זכור, יותר קודם ויותר קודם, עד שהבעטלער אומר, אני זוכר לאו כלום, שנרע לעסוק בספרי הצדיקים, ונרצה לקבל ממי שזקן יותר.

הצדיקים שכבר השיגו מדרגות גבוהות ונוראות, מתגעגעים ומתחילים תמיד מחדש לגמרי

נמצא, שיש צדיקים גדולים כל כך שאפילו כשמגיעים למדרגה הגבוה שבמדרגות שנרמזה שאין מדרגה גבוה מזו, אף-על-פי-כן הם מתגעגעים ומבקשים ומחפשים ומתחילים מחדש לגמרי, כי מי יודע מה שיש עוד, אף-על-פי שהשגתם ומדרגתם של עתה באמת גבוה מאד, אף-על-פי-כן הם אומרים, הלא השם יתברך אין סוף, ומי יודע מה שיכולים בזה העולם להשיג עוד? זה לא כאילו סיפור פשוט, כאילו צדיק, כי ר' נתן ראה את זה, הוא ראה את המציאות של הצדיקים הגבוהים מאד, ראה את המציאות של הרבי, שזהו עבודת הצדיקים, תמיד יש להם חרטה שלא עלו עוד, ועל כן הם מתחילים בכל פעם מחדש. איך זה בדיק, זה קשה לכל אחד להבין, מי שעוסק ברברים האלה, יכול להבין מרחוק, ומי שלא מבין, שיאמין, באמונה הזאת הוא יכול להמשיך את האור של הצדיקים האלה, אם הוא שואל שאלות ועושה צחוק מזה, למעשה הוא ישראל בצחוק שלו, כי לא יוכל להתחדש, ובפרט שישאר בענייני גאווה, וברברים שמעורבים טוב ורע, ואם יקבל מהצדיקים, כן יוכל להתחדש לפי מה שיתחזק.

על-כן הם מתחילים בכל פעם מחדש עד שבאמת באים למדרגה גבוה עוד יותר ואחר כך אומרים, מי יודע מה שיש עוד ומתחילים עוד מחדש וכו' וכן לעולם וכן לעולם! על-כן בכתב הצדיקים אלו יש תקנה לכל הנופלים ואין שום יאוש בעולם כלל, כי אף-על-פי שנרמזה לו שמירידה כזאת אי אפשר לו לעלות ח"ו, לפעמים עובר על אדם ירידה כזאת, שעלה ועלה ועלה והנה פתאום היה ירידה, או שאדם מתבלבל ויש לו פחדים, יסורים וכאבים, ומאבד את השפיות ואת הכחות, או לפעמים איזה הפסד, או צער במשפחה, בפרנסה, זה דברים שמבלבלים מאד, ויש דברים של שגאה וקנאה ותחרות וכבוד, ויש גם מה שאין אדם מצליח ללמוד תורה, הראש מתעייף, לא יכול לישון, כל מיני בלבולים, וזה מפרע מאד בעבודת ה' בכל אדם ובכל דרגא ודרגא.

וזה כלל גדול בעבודת ה', אפי' שהאדם עייף, צריך להתחזק ללמוד, גם שאין כח ללמוד ויש יסורים, תתחזק ללמוד כל מה שאתה יכול, כי זה עיקר מה שה' רוצה, ה' יעזור ויעברו היסורים, אך בינתיים תתחזק בכל הכחות, שתאריך אפך ולא ייכפת לך כלל אם יש איזה כאב, או אם יש איזה כאב בלב, משהו כואב לך, או משהו ביזה אותך, אחרת, כל ימינו עוברים עם היסורים והכאבים האלה, כי העיקר זה התחדשות. כשארם רואה איזה נסיון, הוא רגיל לומר, אוי, עוד פעם קורה לי משהו, אין לי כח. אך בכח הצדיק שייך תמיד להמשיך כל דרכי ההתחדשות האלה.

גם שנפל לשאול תחתית, כל צעקה וכל תנועה אינה נאבדת לעולם

אף-על-פי-כן מי יודע גדלת חסדי ה', כי יש חסד בזה אצלו יתברך שגם משם יכולין לעלות וכן אפלו אם ח"ו, נפל עוד כמה וכמה פעמים בלי שיעור, כל המניעות והבלבולים והסיטוים האלה, אף-על-פי-כן כל תנועה שהוא רוצה לנשאות עצמו בכל פעם לעלות מנפילתו וכל צעקה וצעקה שצועק אפלו בשאול תחתיות ה' ירחם מה שיכול לעבור על האדם, כל צעקה וצעקה שמתחזק גם כן אינו נאבד לעולם וכמו שאמר רבנו ז"ל שאפלו קול צעקה משאול תחתיות אינו נאבד יהיה איך שיהיה אחר כך כמו שאמר רבינו שהעיקר 'מבטן שאול שועתי', זה למעשה שהאדם יתחזק בהעיקר הזה, כי מי יודע מה יעבור עליו, לכן יתחזק לצעוק צעקה ועוד צעקה, כי יהיה איך שיהיה אח"כ, צעקה הזאת לא תלך לאיבוד.

כי השם יתברך ותורתו הוא אין סוף ואין תכלית וכמו שאין עליה בעולם לפי גדלתו, כי גבה מעל גבה וכו' וגבוהים עליהם וכו' וכנ"ל, כמו שר' נתן נתן לנו קצת לטעום, וזה אמיתי מאד מאד, כמו כן אין ירידה בעולם, כי בכל הירידות ח"ו, יש ירידה גרוע יותר ומאחר שיש ירידה גרוע מזו ח"ו, צריך להתחזק לבלי לפל יותר ח"ו, כשארם פורק עול, או משנה דברי התורה, ונפול לדרכי הגויים יותר ויותר, ה' ירחם, תמיד יש יותר ויותר, וזה העיקר שלא יפול יותר, ועקר התחזקות הוא בכוח הצדיקים הנ"ל שלא עמדו לעולם ועלו בכל פעם יותר וכו' כנ"ל, כי זכו להשיג, שכמו שאין עליה לעולם, כמו כן אין ירידה לעולם שלא יוכלו לעלות משם, לכן תעשה תשובה ואל תיכנס לבוץ הזה, תעשה תיכף תשובה, תעלה לבוץ יותר עליון, ושם תתקרב יותר לה', וזה הדרך של תשובה לכל אדם אפ' עובר עליו דברים קשים, תעשה תשובה מה שאתה יכול, כיון שאתה רוצה לעלות משם, אתה כבר לא שם, וכל זה בכוח מדות הרחמים, ולכן צריך להתקשר לרבינו וליסוע לרבינו, להתחדש בכל שנה, כי בלי הכחות האלה, אין אדם יכול להביק את זה, הוא חושב שזה צחוק, ולא ילך עם זה, ולא ישמע את זה, אח"כ ישכח.

עיקר השגת הצדיקים להשיג יותר בגודל חסדי ה' ולגלות שאין שום ירידה ויאוש כלל

כי באמת הכל אחד, כי כל מה שהצדיק עולה למדרגה גבה יותר הוא משיג יותר חסדי ה', שזהו עקר גדלת השם יתברך, כי מדה של חסד נקרא גדלה פידוע, כמו שכתוב, 'לך ה' הגדלה', שהוא חסד פידוע נמצא, שמדת חסד נקרא גדלה, על-כן כל מה שמשיגים יותר גדלת השם יתברך, משיגים יותר חסדיו יתברך, כי חסדיו יתברך זהו עקר גדלתו כנ"ל עיקר גדולת ה' עד כמה שמשיגים חסדי ה' עד אין סוף עד אין תכלית, זה כל חיותינו בכל מה שעובר עלי, בוודאי ה' יתן לי התחזקות והתחדשות ופרנסה ורפואה וישועה, וישוב הרעת, ולצאת מכל הפחדים והבלבולים, ולחדש ימינו בעבודת ה', והצדיקים זוכים 'להשיג' חסדי ה', זה לא סתם דיבורים של חסדי ה', אלא השגתם הוא מהות המשכת החסד לעולם, זהו שרשרת של המשכת החסד, ועל-כן אלו הצדיקים שאינם עומדים לעולם ועולין בכל פעם יותר ויותר ומשיגים בכל פעם ביותר גדלתו יתברך, הינו גרל חסדיו, על-ידי זה זוכין להשיג שאין שום ירידה ונפילה בעולם ואין שום יאוש בעולם כלל, והם מאירים לנו את זה באופן נכון, שמתיישב על לבנו, כי משיגים בכל פעם חסדים כאלו שהם עקר גדלת הבורא, שעל-ידי זה הפל יכולין לעלות וע"י שאנו דבוקים ברבי, ובאמונת צדיקים ע"י ז' אנו ממשיכים את אור של הצדיק שנסתלק, הוא עושה את העבודה למעלה, ואנו ממשיכים את זה ע"י שמאמינים באור תורתו, אם לא מסכים לרבריו

אינו מקושר אליו, צריך להיות מקושר כמו שהראש מקושר לרגל, כך אנו מתקשרים לאור הצדיק ומקבלים ממנו התחדשות ע"י שהולכים ברכיו, ולכן צריך דווקא אור גדול כזה.

וזה שאמר רבנו ז"ל בהתורה "מישראל דסכינא" (בסימן ל') שצריכים דיקא צדיק הגדול במעלה מאוד מאוד, כי כל מה שהחולה גדול ביותר, הוא צריך רופא גדול ודאקטור גדול ביותר, הינו כנ"ל כי כל מה שהצדיק גדול ביותר הוא יכול להגביה ביותר אפלו הנופלים מאוד עד שבכח הצדיקים הנ"ל אין שום נפילה וירידה שלא יוכלו לעלות משם בכחם אם יזכה להאמין ולהתקרב אליהם וכנ"ל יש להזהר מאוד שלא לשנות את מה שר' נתן כותב כאן, 'להאמין ולהתקרב' להאמין בכל פרטי הענין הזה של מרות הרחמים הגדולים, וזה נמשך עלינו ע"י התורה של הצדיק, וע"י התפילה.

כל זמן שיכול לזוז אבר אחד יאריך רוחו ויצפה לישועת ה'

וכל זה הוא בחינת אריכת אפים הנ"ל, בחינת ארץ אפים לצדיקים וארץ אפים לרשעים שאלו הגדולים במעלה בחינת צדיקים, צריכים להאריך רוחם שלא תקצר רוחם ולא תופסק תוספת רוחם וחייתם מחמת גדל עלייתם ומורגתם הגבה שזכו, כי אף-על-פי-כן צריכים להאריך רוחם עוד ולהסתכל להגיע למדרגה גבוה עוד יותר ויותר ולהתחיל מחדש וכו' כנ"ל ר' נתן חוזר על זה כ"פ בהלכה זאת, כי רוצה לרבר לא רק לאנשים שנופלים, אלא גם לאנשים שעולים, ששכיח אצל אנ"ש אנשים שלמים שהיו, והוא מודיע לכל אחר את מה שהוא צריך, הן לגדולים והן לקטנים במעלה, ואלו הקטנים במעלה ואפלו הרשעים הנופלים לרשעת גמור ח"ו ה' ירחם, אף-על-פי-כן כל זמן שהנשמה בקרבו, כל זמן שיכול לזוז עוד באבר אחד, צריך להאריך אפו ורוחו לצפות לישועה תמיד ולהתגבר להתחיל בכל פעם מחדש בכל מה שיוכל יהיה איך שיהיה, כך שנפל כ"כ יתחזק שה' רוצה אותו, ה' לא רוצה להרחיחו ח"ו, כל העולמות תלויים בו, כך לעוררו ולקרבו לעשות כל מה שיוכל, יהיה איך שיהיה פי אין שום תנועה של קדושה ולא שום אגחה וצעקה וכסופין וקדושה וכו' נאבד כלל לעולם, פי לא זינח לעולם ה': זה העיקר מה שאנו צריכים לחזק ולאמץ אנשים, כי רוב העולם צריכים כח ההתחדשות הזה, ובאמת כל העולם צריכים את זה, כי גם מי שזכו לעלות, צריכים להתחזק לעלות להתחדשות יתרה.

(י) וכל זה הוא בחינת תפילין, שהם בחינת אריכת אפים הנ"ל, שהוא בחינת המוחין והחיים חרשים שממשיכין על-ידי מצות תפילין מהזקנים שבקדושה שמקבלים מהזקן העליון שהוא העור הנ"ל: ר' נתן האריך לקשר את הדבר, ענין כל המדרגות שיש בענין הזכרון, והמתנה שהעור נותן הוא התחדשות ואריכות אפיים, ה' יזכנו אמן.

דף סו

מאות י"א עד אות י"ט ר' נתן מגלה את כל העניינים של התפילין הקדושים, בכל ענין וענין מרומז יותר ויותר המציאות של קדושת התפילין שהם המוחין של הזקן מלא רחמים שנמשכים עלינו, כרי להמשיך התחדשות. כי התפילין מציאותם פרשיות בתוך בתים, בשל יד בית אחד, ובשל ראש ר' בתים, הבתים סגורים מלמטה ע"י תיתורא, ומאחורי הבתים יש מקום שהרצועה נכנסת, וזה נקרא בלשון חז"ל מעברתא שעל ידה נקשרים התפילין על הגוף, הן בשל ראש שהרצועות יורדים למטה, ובשל יד נכרכים על היד. האריז"ל מגלה סוד כל דבר, ור' נתן מלביש את זה להמשיך עלינו את המוחין של התחדשות.

ע"י המעברתא והרצועות נמשך עלינו המתקת היסורים ואריכת אפיים

יא וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲבְרַתָּא שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁשָּׁם עוֹבְרִים הָרְצוּעוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַעֲבֵר יב"ק, כְּמוּבָא בְּפִנּוֹת, יב"ק בְּגַמ' שְׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים אַחִיה הוּיָה אֲרִנִי, שְׁזָהוּ סֹדֵר הַמְּשַׁכֵּת הַשֹּׁפֵעַ מֵאֹרֶךְ הַמְּזוּחָק אֹרֶךְ הַבֵּינָה יִסוּד רַבִּינָה שֶׁמִּמְשִׁיךְ אֶת הַשֹּׁפֵעַ הַזֶּה, בְּבַח' מַעֲבֵר יבֵק, הַמְּקוֹם שֶׁהַשֹּׁפֵעַ נִמְשָׁךְ, כִּי הָרְצוּעוֹת הֵם בְּחִינַת הַמְּשַׁכֵּת הַמְּזוּחָק שֶׁל הַתְּפִלִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת אֹרֶךְ הַפְּנִיָּם, רְצוּעוֹת מֵתַחֲבֵרוֹת אֶל הַתְּפִלִּין שֶׁם בְּמַעֲבְרַתָּא שֶׁהוּא בְּחִינַת י"ג תְּקוּנֵי דִיקְנָא, בְּחִינַת אֶרֶךְ אֲפִים הַנִּלְמָצִיאוֹת רַחֲמֵי ה', מְצִיאוֹת הַהִתְחַדְּשׁוֹת וְהַמְּשַׁכֵּת הַחַיּוֹת לְהִתְחַדְּשׁ לְעַבּוֹד אֶת ה' וְלִהְיוֹת קְרוֹב אֶל ה', וְלַצְּפוֹת לִישׁוּעַת ה' וְלִרְחֻמִּים וְאוֹר הַפְּנִיָּם, וְעַל-כֵּן רְצוּעָה בְּגִימַטְרִיא ש"ע, בְּחִינַת ש"ע נְהוּרִין שֶׁל אֹרֶךְ הַפְּנִיָּם, כְּמוּבָא רַבִּינוּ מֵבִיא בְּסִי' ל"ה שֶׁהוּא הָאֲרֵת אֹרֶךְ הַפְּנִיָּם שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל הַמְּדוֹת בְּכֻלָּיוֹת ש"ע נְהוּרִין שֶׁל אֹרֶךְ הַפְּנִיָּם,, הֵינּוּ כִּי הָרְצוּעוֹת הֵם אֲרִיכוֹת זֶה בְּחִינַת אֶרֶךְ אֲפִים, שֶׁמִּמְשִׁיכִין עַל עֲצָמָן בְּחִינַת אֲרִיכַת הָרוּחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶךְ אֲפִים שֶׁהוּא אֹרֶךְ הַפְּנִיָּם שֶׁמִּמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי הָרְצוּעוֹת שֶׁל יָד מִמְשִׁיךְ כַּח קְדוּשַׁת שֵׁל יָד, וְשֵׁל רֹאשׁ מִמְשִׁיךְ אֹרֶךְ הַבֵּינָה לְתוֹךְ הַמְּדוֹת, וְהַרְצוּעָה הִיא עוֹר שִׁיּוּצָאָת מֵהַתְּפִלִּין לְגַמְרִי, תְּפִלִּין זֶה דָּבָר שִׁיכּוּלִים לֵאחֻז בֵּיךְ, אֶךְ הָרְצוּעוֹת הֵם אֲרוּכִים, אֹמֵר ר' נֶטָן שְׁעֵנִן הָרְצוּעוֹת הוּא אֲרִיכַת אֲפִיָּם, מְגַלְגֵּלִים אֶת זֶה בְּרְצוּעָה הָאֲרוּכָה שֶׁל יָד לְהֵרָאוֹת שֶׁכֵּל הַמְּדוֹת כְּלוּלִים בְּזֶה, לְהַעֲלוֹת כֹּל הַמְּדוֹת חֲזָרָה אֶל הַקְּדוּשָׁה, וְשֵׁל רֹאשׁ הוּא לְהַמְשִׁיךְ הַמְּזוּחָק הַקְּדוּשִׁים בְּאֲרִיכַת הָרוּחַ, בַּח' אֶרֶךְ אֲפִים, וְעַל-יְדֵי זֶה נִמְתָּק וְנִתְבַטַּל בְּחִינַת רְצוּעָה בִּישׂא שֶׁהוּא רְצוּעָה לְאַלְקָאָה חֵיבִיא שְׁמוֹשָׁם כֹּל הַיְסוּרִים וְהַדִּינִים ח"ו רְצוּעָה שֶׁל הַתְּפִלִּין מִמְתִּיק אֶת הַדִּינִים, כְּמוּבָא בַּז"ק, כִּי הַדִּין נִקְרָא רְצוּעָה לְהַלְקוֹת, מִשֶּׁם כֹּל הַדִּינִים וְהַיְסוּרִים, אֶךְ כְּשֶׁמִּנְחִיחִים תְּפִלִּין מִמְשִׁיכִים חַיּוֹת וְהַמְתַּקָּה, שְׁאֵנוּ מִמְתִּיקִים אֶת הַדִּין וּמִמְשִׁיכִים הַתְּחַדְּשׁוֹת, שְׁמַחָה וְחַיּוֹת וְאוֹרֶךְ אֲפִיָּם, וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת אֶרֶךְ אֲפִים שֶׁמִּמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי אֲרִיכַת הָרְצוּעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵאֹרֶךְ הַפְּנִיָּם שֶׁהֵם הַתְּפִלִּין מְזוּחָק, עַל-יְדֵי זֶה עוֹבְרִים עַל כֹּל הַיְסוּרִים וּמִמְתִּיקִין אוֹתָם וְעו"ז נַעֲשֶׂה הַמְתַּקָּה הַדִּין, כְּשֶׁמִּגְלְגֵּלִים אֶת הָרְצוּעוֹת מִמְשִׁיךְ אֲרִיכַת אֲפִיָּם וְהַתְּחַדְּשׁוֹת. בִּי לֹא אֲכַפֵּת לִיָּה כֻּלָּל, שְׁשׁוּם דָּבָר לֹא יִבְטַל וְלֹא יִמְנַע אוֹתוֹ מִמְעוֹדֵת, ה' וְלֹא יֵאמָר, אֲנִי רוּצָה וְלֹא הוֹלֵךְ לִי, תַעֲשֶׂה אֶת שְׁלֹךְ, שׁוּם דָּבָר לֹא מוֹנֵעַ אוֹתוֹ. וְאִין לָהֶם כַּח לְבַטֵּל וְלִמְנוּעַ מִמְעוֹדֵת הַבוּרָא יִתְבַּרֵךְ, כִּי זוֹכִין לְבְּחִינַת אֲרִיכַת אֲפִים הַנִּלְמָצִי, דְּהֵינּוּ לְהֵאָרִיךְ רוּחוֹ עַל כֹּל דָּבָר וְלֹא תִקְצֹר רוּחוֹ מִשׁוּם יְסוּרִים וּמִנִּיעוֹת שֶׁבְּעוֹלָם כֻּלָּל, תִּקְצֹר רוּחוֹ הֵינּוּ שֶׁהוּא כּוֹאֵב אֶת הַכָּאֵב שֶׁלּוֹ, וְנִמְנַע עַל יָדוֹ מִמְעוֹדֵת ה', אֶךְ כְּשִׁישׁ אֲרִיכַת אֲפִיָּם, רַק הוּא עוֹשֶׂה אֶת שְׁלֹ וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה וְעוֹבְדָה בְּשִׁמְחָה וְחַיּוֹת, אִיזָה מְצוּהַ שִׁיּוּכֵל לְקַיֵּם וְכו' כִּנ"ל עַד שְׁזוֹכָה לְעַבֵּר עֲלֵיהֶם וְלְבַטְלָם, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֲרִיכַת אֲפִים שְׁאֵינוּ מִסְתַּכְּלִים עֲלֵיהֶם כֻּלָּל, עַל-יְדֵי זֶה נִתְבַטַּלִים מִמִּילָא, נִמְצָא שְׁע"י גִּלְגוּל הָרְצוּעוֹת נִיצוֹל מִכֹּל גִּלְגוּלֵי יְסוּרֵי עוֹה"ז, וּמִתְגַּלְגֵּלִים עֲלֵינוּ מְדוֹת הַרַחֲמִים, וְהֵיוּ רַחֲמִיךְ מִתְגַּלְגֵּלִים עֲלֵינוּ, כִּי כֹּל הַיְסוּרִים וְהַמִּנְיָעוֹת אֵינָם בָּאִים כִּי אִם בְּשִׁבִּיל נִסְיוֹן וְכִשְׁהוּא חֻזֵק בְּדַעְתּוֹ שֶׁה' בּוֹדֵאֵי אוֹהֵב אוֹתִי, וְיֵשׁ לִי כֵּן מֵהַ לַעֲשׂוֹת, וְהוּא יֵת' בּוֹדֵאֵי יִרְחַם עֲלַי, כִּךְ צָרִיךְ אֲדָם לִהְיוֹת חֻזֵק מֵאֹד וּמֵאָרִיךְ רוּחוֹ וְאֵינוּ מִסְתַּכְּלִים עֲלֵיהֶם כֻּלָּל, עַל-יְדֵי זֶה נִתְבַטַּלִים מִמִּילָא לְפָנָיו זֶהוּ סוּד גְּדוֹל שֶׁהַצְּדִיקִים מְגַלִּים לָנוּ שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בְּנו! וְכִשְׁלֹא יִסְתַּכֵּל עַל כְּלוֹם, יִתְבַטֵּלוּ כֹּל הַיְסוּרִים!

וְעַל-כֵּן אֲרִיכַת הָרְצוּעָה, בִּפְרַט שֶׁל יָד שֶׁהוּא אֲרוּךְ מֵאֹד מֵאֹד, שֶׁנִּכְנַס בְּתוֹךְ הַמְּדוֹת, לְתוֹךְ הַקְּטָנוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּשַׁכֵּת אֹרֶךְ הַפְּנִיָּם, בְּחִינַת אֲרִיכַת אֲפִים הַנִּלְמָצִי, עַל-יְדֵי זֶה נִתְבַטַּל בְּחִינַת רְצוּעָה בִּישׂא שְׁמוֹשָׁם כֹּל הַיְסוּרִים, כִּי הַכֹּל נִמְתָּק וְנִתְבַטַּל נִמְתָּק וְנִתְבַטַּל עַל-יְדֵי

בְּחִינַת אַרְיֵכַת אֲפִים הַנִּלְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּתְקַת הַדִּינִים, בְּחִינַת כְּבִישַׁת פְּעַם וְדִין כְּנִל. אַהַה, אִיךְ שִׁיכּוּלִים בְּאוּר דְּבַר ר' נַתַּן לַגְּלַגַּל אֶת הַרְצוּעוֹת עַל הַיָּד, וְלַהֲדוּק אֶת הַרְצוּעוֹת שֶׁל רֹאשׁ עַל הָרֹאשׁ, עִם כּוּוֹנַת לֵב נִפְלֵא כּוֹזָה, לְמַשְׁיךְ אַרְיֵכּוֹת אֲפִיִּים, אִיזָה מְצִיאוֹת שֶׁל אוּר, עֲבוּדָה וְתַמְזִמוֹת.

זֶה בְּחִינַת מַעֲבַרְתָּא שֶׁל תְּפִלִּין שְׁשֵׁם עוֹבְרִים הַרְצוּעוֹת, בַּחֲלֻק הָאֲחוּרֵי שֶׁל הַתְּפִלִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַעֲבַר יב"ק, כְּנִל כִּי יב"ק הוּא בְּגִימַטְרִיא הוּי' אֱלֻקִּים, מַלְבַּד הַגִּימ' שֶׁהַזְכֵּרנו לְעִיל ג' שְׁמוֹת בְּגִימ' יבֵּק, הַרִי הוּא גַם בְּגִימ' הוּיָה אֱלֻקִּים, כְּמוֹכָא זֶה בְּחִינַת בַּה' אֶהְלֵל דְּבַר, בְּאַלְהִים אֶהְלֵל דְּבַר שֶׁהוּא בְּבְחִינָה הַנִּל' שְׁצַרִּיכִין לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְלַהֲתַקְרַב אֵלָיו תָּמִיד בֵּין בְּטִיבוֹ בֵּין בַּעֲקוֹ ח"ו, גַּם בַּשְּׁעָה שֵׁשׁ אִיזָה צַעַר ח"ו, בַּח' אֱלֻקִּים מִדַּת הַדִּין ח"ו, בֵּין בְּעִלְיָה בֵּין בִּירִידָה, שְׁזָה בְּחִינַת בַּה' אֶהְלֵל וְכוּ', בְּאַלְהִים אֶהְלֵל וְכוּ' כְּמוֹכָא בְּהַתּוֹרָה "מִי הָאִישׁ הִחְפִּץ חַיִּים וְכוּ'" (בְּסִימָן ל"ג) שְׁצַרִּיךְ לְמַצּוֹא אֶת ה' בֵּין בְּטִיבוֹ וּבֵין בַּעֲקוֹ, וְשֵׁם יב"ק מְלַמֵּד שְׂאֵדָם צַרִּיךְ לְעַבּוֹר עַל הַכֵּל, וְלַהֲוֹדוֹת לַה' שֵׁשׁ חֲסוּד, רַק לַהֲוֹדוֹת וְלַהֲלֵל, וְגַם כְּשֵׁשׁ צַעַר, לְאַחַד אֶת זֶה עִם שֵׁם הוּיָה וְלֹא לְהַצְטַעַר מִכְּלוּם.

בְּקִיאוֹת בְּרִצּוֹא וְשׁוּב רַק ע"י אַרְיֵכַת אֲפִיִּים

זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת בְּק"י בְּהִלְכָה הַמוֹכָא בְּהַתּוֹרָה "קְרָא אֶת יְהוָשִׁעַ" (בְּסִימָן ו'), עַיִן שָׁם, שְׁכַתְּבַת שָׁם שְׁכַל מִי שְׂרוּצָה לְעַשׂוֹת תְּשׁוּבָה צַרִּיךְ לְהִיּוֹת בְּקִי בְּהִלְכָה, בְּקִי בְּרִצּוֹא, בְּקִי בְּשׁוּב, בְּקִי בַעֲיִיל, בְּקִי בְּנִפְיָק, מְדַבְרֵי ר' נַתַּן בַּהֲלַכָה זֶה מוֹבֵן מֵהוּ עַנְיַן הַבְּקִיאוֹת בְּרִצּוֹא וְשׁוּב בַּתּוֹרָה ו', כְּמוֹ"שׁ לְהֵלֵךְ בְּחִינַת אֵם אֶסֶק שְׁמַיִם שָׁם אֶתָּה וְאַצִּיעָה שְׂאוּל הַנֶּךְ וְכוּ', עַיִן שָׁם, הִינּוּ שְׁצַרִּיכִים לְרִאוֹת לְהַתְקַרֵּב לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּכֵל מְקוּם שֶׁהוּא, בֵּין בְּעִלְיָה בֵּין בִּירִידָה וְאַפְלוֹ אֵם הוּא בְּשְׂאוּל תְּחִתִּיּוֹת גַּם מִשָּׁם יְכוּל לְהַתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׂאוּל הַנֶּךְ שְׂאֵפִי בַשְּׁעוֹבֵר עַלְיוֹ יִצַר הָרַע מֵאֵד קֶשֶׁה, ה' יִרְחֹם, וְכֵן כְּשֶׁעוֹבֵר עַלְיוֹ טְרוּדוֹת וְלֹא יְכוּל לְלַמּוֹד וְלֹא לְהַתְפַּלֵּל, אוֹ יִסוּרִים וּבִלְבוּלִים, יְכוּל לְהִיּוֹת קְרוֹב לַה', בַּח' וְאַצִּיעָה שְׂאוּל הַנֶּךְ, שִׁירַע שֶׁה' אִיתּוֹ עִמּוֹ וְאַצְלוֹ. וְכֵל זֶה הוּא בְּחִינַת אַרְיֵכַת אֲפִים הַנִּל', כִּי הִיפֵךְ אַרְיֵכּוֹת הָאֲפִיִּים הוּא שְׂאוּמֵר אֲנִי לֹא יְכוּל, וּפּוֹסֵק מִעַבּוּדָתוֹ, אֵךְ אַרְיֵכּוֹת אֲפִיִּים הוּא לְהָאַרִיךְ רוּחוֹ תָּמִיד כֵּל יְמֵי חַיָּיו כ"ש בִּימֵי אֵלוֹל וְתִשְׁרִי שְׁבוּ נִמְשָׁכִים מִדוֹת הָרַחֲמִים וּמִתַּגְּלִילִים עַלְיֵנו שֶׁנוֹכַח לְהַתְחַדֵּשׁ לְקִיָּים הַנּוֹתָן בֵּים דְּרַךְ, לְהַתְחַזֵּק מֵאֵד לְמַצּוֹא אֶת ה', שֶׁהוּא יִשְׁמַע בְּזִיוְנו וְיִשְׁתַּוֵּךְ, לְהָאַרִיךְ רוּחוֹ, יִהְיֶה אִיךְ שִׁיְהִיָּה לֹא יִפֵּל מִשׁוּם דְּבַר שְׁבַעֲוֹלִים וְיִתְחַיֵּל תָּמִיד לְהַתְקַרֵּב אֵלָיו כְּנִל' וְכֵן לֹא יַעֲזֹב וְלֹא יַעֲזֹב לְעוֹלָם אֲפְלוֹ אֵם זָכָה לְעִלְיָה גְדוּלָה לְמִדְרָגָה גְּבָהָ, אֵף-עַל-פִּי-כֵן יַדַּע שֶׁגַם בְּשְׁמַיִם נִמְצָא הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת אֵם אֶסֶק שְׁמַיִם שָׁם אֶתָּה, אֵךְ תִּתְעַיֵּיף מִהַעֲבוּדָה, תִּחַפֵּשׂ אֶת הָאֲמִתּוֹ שְׂאֵף-עַל-פִּי שְׁנִדְמָה לוֹ שְׁעִלָה לְשְׁמַיִם, עַדְיִן הוּא צַרִּיךְ לְבַקֵּשׁ אֶת הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וְלְהַתְחַיֵּל מְחַדֵּשׁ, כִּי גַם בְּשְׁמַיִם נִמְצָא הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שְׂאֵמֵר רַבְּנוּ בְּהַתּוֹרָה "כִּי תִצֵּא לְמִלְחָמָה" (בְּלִקוּטֵי תַנְיָנָא סִימָן פ"ב שֶׁנִּכְלַל בּוֹ עַנְיַן תּוֹרָה ו') וְכוּ', שְׁכַל זֶה הוּא בְּחִינַת אַרְיֵכַת אֲפִים הַנִּל' שְׂאוּכִין עַל-יְדֵי מְצוֹת תְּפִלִּין כְּנִל' לְהַמְשִׁיךְ לְעַלּוֹת יוֹתֵר וְלֹא יִהְיֶה בַּבְּחִי' וְתִכְנִינָה עֵינָיו מִרְאוֹת' שֶׁמִּתְרַדֵּק ע"י עֲלִיָּתוֹ.

עֵינֵךְ מִדוֹת הָרַחֲמִים 'זִיעֵבוֹר' - לְעַבּוֹר עַל הַכֵּל וְלַהֲתַקְדֵם הַלְּאָה לְהַתְקַרֵּב לַה'

זֶהוּ בְּחִינַת מַעֲבַרְתָּא, בְּחִינַת מַעֲבַר עַי' שָׁם יב"ק, כִּי יב"ק הוּא אוֹתִיּוֹת בְּק"י, בְּחִינַת בְּקִי בְּרִצּוֹא בְּקִי בְּשׁוּב וְכוּ' כְּמוֹ שְׂאֵמֵר שָׁם רַבְּנוּ ז"ל בְּעַצְמוֹ שְׁבְּחִינַת בְּקִי הַנִּל' הוּא בְּחִינַת יב"ק, עַיִן שָׁם

ליקוטי הלכות ח"א דף סה - סח - הלכות תפילין ה' אות ט-כ

בסוף וגם יבק בגימטריא הוי' אלהים, בחינת בה' אהלל באלהים אהלל וכו' כנ"ל, הינו בין במדת הרחמים ובין במדת הדין, בין בטיבו בין בעקו, בין בעליה בין בירידה, תמיד צריכין לעבד את השם יתברך ולהאריך רוחו לבל יפל ולא יגע ולא יתבטל מתשוקתו להשם יתברך משום דבר שבעולם כי זהו העיקר, הרצון והתשוקה, והשמחה במה שיש, עי"ז שום דבר לא יבלבל אותו וכל זה זוכין על-ידי התפילין שהוא בחינת אריכת אפים הנ"ל שמאריך רוחו על הכל וכו' כנ"ל שזהו בחינת הרצועות ארפות העוברים במעברתא לשון שעובר, שע"ז עוברי מעל הכל, כי יש שם רצועה ארוכה ארוכה ארוכה, ש"ע נהורין, להאריך להאריך אפו, שיעבור על הכל שעל-ידי זה עוברים על הכל, על כל היסורים והמניעות והבלבולים הנמשכין מרצועה בישא כנ"ל ונתבטל הכל כנגדו על-ידי בחינת אריכת אפים הנ"ל.

וזהו בחינת (שמות ל"ד) ויעבר ה' על פניו, שאומרים בתחנון וסליחות שזהו בחינת מעברתא, כי אז כשעבר ה' על פניו, אז גלה לו השם יתברך י"ג מדות של רחמים שהם תליסר תקוני דיקנא ושם נאמר, "וימחר משה וכו'" שראה ארץ אפים, כמ"ש בס"י קנ"ה שמשה רבינו ראה ארץ אפיים והשתחוה, שראה איך לעבור על הכל, ועי"ז יוצאים מהעצבות שזהו בחינת תפילין כנ"ל, שעל-ידי זה עוברין על הכל וזוכין להתקרב אליו יתברך וזהו בחינת מעברתא, בחינת ויעבר כנ"ל, כי ה' הראה למשה אך לעבור ולהאריך אפו כי אז כשעבר ה' על פניו וגלה לו י"ג מדות של רחמים שהם תליסר ת"ד, אז גלה לו בחינת אור התפילין, כמו שכתוב שם בפרשה זאת, "אני אעביר כל טובי וכו' וראית את אחורי" ודרשו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות ז'), זה קשר של תפילין, יש בזה סודות עצומים ונוראים, ויעבור בגימ' חסד גבורה, והוא התגלות קשר של תפילין של ראש פי עקר התפילין נמשכין משם מבחינת תקוני דיקנא, שהם י"ג מדות הנ"ל, שהוא בחינת ארץ אפים הנ"ל כנ"ל: כי יש תפילין שלובשים ביום החול, ובשבת התפילין יותר גבוה, כי מתגלה בחי' קשר של ראש, בחי' לאה, עניינים נוראים שר' נתן מלביש ומראה לנו איך כל זה נכלל בענין ויעבור ה' על פניו וכל זה כלול במעברתא של תפילין.

במצרים התקשינו לשמוע אל משה כי לא זכינו לאריכות אפיים

יב) ועקר אריכת אפים זוכין על-ידי ארץ ישראל שהוא בחינת אמונה, כמו שכתוב שם בהתורה הנ"ל על פסוק, "וימחר משה וכו'", עין שם (בסימן קנ"ה) רבינו אומר שצריך להתפלל שיהיה לצדיקים חשק לארץ ישראל, והוא ענין אריכות אפיים, לא להיות זקן מיואש ושבור, וזהו בחינת תפילין, כי פרשיות שבתפילין מדברים מארץ ישראל ואמונה, כי עקר שתי פרשיות הראשונות הוא מענין יציאת מצרים וביאת ארץ ישראל, כמו שכתוב שם (שמות י"ג), "וכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים וכו' והיה פי יביאך ה' אל ארץ וכו'" וכן פרשה שניה מתחלת (שם), "והיה פי יביאך וכו'" כי עקר התפילין הם בחינת אריכת אפים שזוכין על-ידי ארץ ישראל כנ"ל כי עיקר התפילין הוא לצאת ממצרים, לצאת מבחי' אוברן החיים, חושך, ולעלות לא"י בחי' המשכת החיות בעוה"ז, שהוא הפך מצרים, שהיא מלאה גלולים ועבודה זרה, שהוא הפך אמונה ועל-כן כשקיו במצרים נאמר בהם (שם ו'), "ולא שמעו אל משה מקצת רוח", כמ"ש בלקו"ת סי' פ"ו ביאור הענין, שלא יכלו להתקרב להצדיק, שהוא בחינת משה ולשמע אליו מחמת קצר רוח שהוא הפך אריכת אפים הנ"ל, היינו שאין לו סבלנות, לא הלך לו, יום יומיים, חודש שנה, זה נקרא קוצר רוח, והוא גלות מצרים, ועי"ז אינו יכול להתקרב לצדיק, שעל-ידי זה עקר ההתקרבות להשם יתברך ולצדיקים אמתיים, כמו שכתוב שם בהתורה הנ"ל וכנ"ל כי

עקר אריכת אפים זוכים על-ידי אמונה שהיא בחינת ארץ ישראל כנ"ל, שזהו בחינת תפילין כנ"ל.

ועל-כן ב' פרשיות שניות מדברים מאמונה שהוא שמע ישראל, שהוא אמונת היחוד שה' לבד נמצא ופרשת והיה אם שמוע שמדברת גם כן מקבלת עול מצות ובטול העבודה זרה, שהוא בחינת חרון אף הפך אריכת אפים, כמו שכתוב שם (דברים י"א), "השמרו לכם וכו' וסרתם ועבדתם אלהים אחרים וחרה אף" נמצא, שכל הד' פרשיות של תפילין מדברים מיציאת מצרים, שהוא בחינת עבודה זרה, בחינת חרון אף, קצור רוח לזכות לצאת משם תצא מקוצר רוח וחסרון אמונה, ותבא לאמונה בה' ולבא לארץ ישראל, שהוא בחינת אמונה, בחינת אריכת אפים, כי זה עקר בחינת התפילין כנ"ל.

הבנת קשר 'למען ירבו ימיכם' לפרשת 'והיה אם שמוע'

ועל-כן סיום פרשה אחרונה שבתפילין הוא (שם), "למען ירבו ימיכם ימי בניכם" שלא מובן לכאן מה שייך זה לפרשת והיה אם שמוע, אלא שזהו עיקר אור של ק"ש בכל פעם, שתזוהי חיים טובים, [איזה פירוש שר' נתן מגלה לנו כאן בק"ש] הינו אריכת ימים, שהוא בחינת חיים ארכים שזוכין על-ידי התפילין שהם בחינת ארץ אפים אריכת הרוח שמשם אריכת ימים, כי עקר החיים על-ידי רוח הנשימה, על-ידי בחינת אריכת רוח, בחינת ארץ אפים וכמבאר לעיל שארץ אפים הוא בחינת זקן וקדושה, בחינת חיים ארכים כנ"ל

ועל-כן אמרו רבותינו זכרונם לברכה (פסחים קי"ג), הרתחן חייו אינם חיים, כי הרתחן, שהוא בחינת קצור רוח הפך אריכת אפים, קוראים לזה שיש לו פתיל קצר, וכועס מיד על כל דבר כך אי אפשר לחיות על-כן חייו אינם חיים, כי עקר החיים מבחינת אריכת הרוח שהוא בחינת ארץ אפים כנ"ל:

יג) לאחר שביאר קשר של ראש, כאן חוזר לתפילין של יד ועל-כן צריכין לקשר התפילין ביד שמאל, שהוא בחינת יד כהה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, ר' נתן מגלה סודות נוראים בענין יד כהה שהוא חלש מאד ואין לו התחדשות כי עקר התפילין, שהם בחינת ארץ אפים להמתיק ולבטל בחינת יד כהה שמשם כל היסורים והמניעות ח"ו, שצריך להאריך רוחו בבחינת אריכת אפים הנ"ל ולעבר על הכל כנ"ל שלא יהיה לו קצור רוח ח"ו, שהוא בחינת רוח נכאה בחי' יד כהה מי ישאנה (משלי י"ח) רק יאריך רוחו על הכל, שזהו בחינת תפילין, בחינת אריכת אפים, על-ידי זה נמתק בחינת יד כהה כנ"ל:

דף סז

יד) וזהו (בראשית י"ב), לאחר שביאר שע"ר' פרשיות שבתפילין מתגלה קדושת ארץ ישראל, ממשיך לבאר "ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ וכו'" הינו שאברהם אבינו יוצא מתחן והולך לארץ ישראל שנסמך לפסוק, "וימת תרח בתוך" כי רש"י פרש שם עד כאן חרון אף של מקום לפני שהיה אברהם אבינו, לפני שהיה קדושה בעולם ועל-כן נסמך לזה מה שצוהו השם יתברך לאברהם שילך לארץ ישראל, כי על-ידי זה ימתק

ליקוטי הלכות ח"א דף סה - סח - הלכות תפילין ה' אות ט-כ

ויבטל החרון אף, אצלינו חרון אף זה קוצר רוח, אכפת לי וכואב לי מאד, ולכן אינו זו מהמקום שלו ימים ושנים, אני רוצה ורוצה ולא עושה עד כאן חרון אף, אך כשציוה ה' לאאע"ה ללכת לא"י ומבואר בס' קנ"ה שא"י ממשיך על אדם אריכות אפיים שלא יהיה אכפת לו מה שעובר עליו, כמו שהאר"י לעיל פי על-ידי ארץ ישראל זוכין לבחינת ארץ אפיים שהוא הפך החרון אף פנ"ל, כי קדושת א"י זה אמונה שלימה כזה שיוצא מהזקנה, יוצא מהעבר ומתחיל להיות אדם שמח, פי אברהם ראש למאמינים ועל-כן הוא היה הראשון שנתגלה לו קדשת ארץ ישראל, פמובא בזהר הקדוש תקיל בתיקלא אאע"ה מדר וחיפש לחפש מקום השראת השכינה עד שנגלה לו, עד דאתגלי' ליה, פי ארץ ישראל היא בחינת אמונה, בחינת אריכות אפיים פנ"ל:

פדיון הבן ע"י הכהן שממשיך חיים חדשים

טו) וזהו בחינת (שמות י"ג) קדש לי כל בכור פטר כל רחם בבני ישראל, שהוא התחלת פרשה ראשונה שבתפילין, פי עקר התפילין נמשכין מבחינת קדשת בכורים שהוא הולדה הראשונה, שהוא בחינת יציאת מצרים, שהוא בחינת הולדה פיודע, כמבואר בזה"ק שביציאת מצרים מת בכור מצרים ונולד בכור ישראל, והוא סוד הולדת הרעת, לירת עם ישראל, שמחמת זה צריכין לקדש הולדה הראשונה שהוא הבכור, כמו שכתוב שם, "זיחה פי הקשה פרעה לשלחנו וכו'". על-כן אני זוכה וכו' וכל זה בדי להמשיך על עצמו קדשת הולדת המחין שהוא עקר ההולדה, דהינו שיזכה לחדש חיותו ומחו בכל עת כאלו היום נולד פנ"ל, שזהו עקר בחינת חיים ארפים, שהם בחינת תפילין פנ"ל בפרשת קדש נמשך עלינו קדושת שפע המוחין, ר' נתן מלביש את הענין להבין מהזה קדושת קדש, נורא ואיום, שהוא כח הולדת הרעת מחדש, להוליד מחו בכל עת. ועפ"ז יש להוסיף שענין תפילין של יד הוא בחי' ד' זקנים הרומזים על כל מה שזכור לאחר הלידה, מה ששייך ללידה, ששם הוא במצב של התחזקות לבחינת יד כחה, והיא הולדת התחזקות חדש, לעומת זה יש הולדה של ראש, בחי' בקי ברצוא, הולדת מח ודעת חדש בגדולת ה'.

ועל-כן צריכין לתן הבכור לכהן או לפדותו ממנו, פי הכהן הוא בחינת זקן וקדשה, בבחינת (תהלים קל"ג) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן וכו', בחינת תמניא תקוני דיקנא דכהנא רבא פיודע הוא בחי' המשכת מדות הרחמים, ולכן לובש הכה"ג ח' בגדי לבן ביה"כ וזהו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת קנ"א), "ושמן על ראשך אל יחסר", אלו תפילין שבראש פי עקר התפילין נמשכין מבחינת כשמן הטוב על הראש וכו' זקן אהרן וכו' פנ"ל לכן צריך ללכת לכהן לפדות את הבכור שהוא הולדה ראשונה ועל-כן על-ידי שנותנים הבכור, שהוא הולדה הראשונה לכהן, על-ידי זה ממשיכין קדשת הולדת המחין והחיות שיזכה להתחדש בכל עת כאלו היום נולד, שזהו עקר בחינת תפילין, שהם בחינת המחין וחיים ארפים שמקבלים מהזקן וקדשה הנ"ל שאמר שהוא זקן מאד ועדין לא התחיל לחיות כלל כאלו נולד היום, פי צריך להתחיל בכל פעם מחדש פנ"ל הרי שהנתינה של הבכור לכהן הוא הפדיון.

זהו בחינת משיח שנאמר בו (תהלים ב'), "אני היום ילדתיך" בזה"ק זה כתוב על ענין בר מצוה פי משיח יזכה לבחינה זאת בשלמות שהוא בחינת חיים ארפים הנ"ל שבכל עת יתחיל לחיות מחדש כאלו נולד היום, בחינת אני היום ילדתיך, וזה עיקר הגאולה פי משיח ישיג בחינת למעלה מהזמן, פמבאר ברב"ר רבנן ז"ל על פסוק זה, "אני היום ילדתיך", עין שם, פי בחינה זאת שהתפאר העור הנ"ל שהוא זקן ויניק וכו' וכל העולם אינו עולה אצלו בהרף עין וכו', כל

זה היא בחינת למעלה מהזמן, שזהו בחינת חיים ארפים שיזכה משיח, בחינת (תהלים כ"א) חיים שאל ממך נתת לו, נתת לו רייקא זהו בחי' המתנה דרשא גשאנק שהבעטלער נותן לו מתנה, לחיות חיים ארוכים כמותו, שהוא בחינת דוד מלך ישראל חי וקים, חי וקים כי האמונה ממשיך חיות, כי דוד הוא משיח וזהו בחינת תפילין שם שרש נשמת משיח, כמוכא ששרש מלכות משיח הוא בבחינת קשר של תפילין זהו המשכת המח לענין התחדשות האמונה והיציאה מהמדומה, וכמו שאמר רבנו ז"ל (סימן נ"ד), שזהו בחינת (שמואל א' כא) והיתה נפש אדוני צרוּה בצרור החיים, הנאמר בדוד שהוא משיח 'צרור החיים' זה בחינת קשר של תפילין, שהם בחינת חיים כנ"ל, בחינת חיים ארפים הנ"ל כנ"ל:

רצועה אחת של ראש יורדת עד לטבור להמשיך מה הזקן שמתחיל להזדק מעבשיו

(טז) וזהו בחינת רצועה של ראש שיוֹרֶדֶת מהקשר עד הטבור, יורד מהמעברתא והקשר לימין ושמאל למטה עד הטבור כי קדשת התפילין הוא מבחינת הזקנים שזכו לקדש מחם כל כך עד שזכרו מה שנעשה עמם מתחלת ההולדה בעת שחתכו את הטבור כנ"ל, כי עקר גמר ההולדה, שהוא בחינת תפילין, בחינת קדש לי כל בכור פטר כל רחם וכו', הוא חתיכת הטבור בחי' הולדה כנ"ל ועל-כן נאמר ביציאת מצרים (ביחזקאל ט"ז), "ומולדותיך ביום הולדת אותך לא פרת שרך וכו'" הינו שקדם שיצאו היו דומים לולד אשר במעי אמו וְלֹא פָרַת טְבוּרוֹ וְכוּ' עֵין שם (קפיטל ט"ז), כי עקר התפילין הוא בחינת יציאת מצרים, בחינת הולדה, שהוא בחינת חתיכת הטבור כנ"ל, לא כרת שרך, היינו שלא נולדת עדיין, אצלינו עיקר ההתחדשות הוא בחי' חתיכת הטבור בחי' תפילין של יד, להוולד, לחזור לבחינת הלידה שהוא ענין התפילין, כי אף-על-פי ששאָר הזקנים זכרו עוד יותר ויותר כנ"ל, אף-על-פי-כן אי אפשר לגלות עלינו הקדשה בחוץ כי אם קדשת מח הזקן שזכר תחלת ההולדה שהוא חתיכת הטבור, שהוא עקר בחינת התפילין שמוֹדְרִים מההולדה, בחינת קדש לי כל בכור וכו' כנ"ל והלואי שנזכה לקבל קדשתו, הלוואי שנזכה לקדושת הדין הראשון, לחזור לזכור את האמת, לצאת מחיזו דהאי עלמא, אבל קדשת שאר המחין של שאר הזקנים אינם מתגלין לחוץ כלל, רק כל אורם נעלמים רק בפְּרָשִׁיּוֹת שְׁגוּנִים בפנים בתוך הבתים, ומשם מקבלים קדשתם בדרך העלמה והסתור, כי קדשת הזכרון שלהם מאד נעלה מאתנו, כמוכן למשפיל: וזה במוחין של ראש, המוחין הגדולים העליונים, וע"י הקשר של ראש נמשך הרצועות עד הטבור, ועי"ז שייך שנתחיל להדבק במציאות ההולדה מחדש, שזהו ענין מופלא שר' נתן מגלה לנו.

רצועה שניה של ראש יורדת עד ללב, להאיר בה אריכת אפיים ולבטל הכעס

(יז) ורצועה אחת נמשכת עד הלב, והשני עד הטבור, כהיום עושים שניהם ארוכים יותר, וזה כולל את האורך הנ"ל כי הרצועה הוא בחינת האור ששממשיכין מבחינת אריכת אפיים הנ"ל ועל-כן צריכין להמשיכה עד הלב, להכניס בחינת אריכת אפיים שהוא כבישת כעס, בתוך הלב שלא יקפיד כלל אפלו בלבן, כשהלב בוער, חם ככה, כואב, צריך שיכניס בתוך הלב בחי' אריכת אפיים שזה עקר בחינת אריכת אפיים כמו שאמר רבנו ז"ל על עצמו שזכה לבחינת זאת בארץ ישראל שיהיה לו אריכת אפיים כזה שלא יהיה בלבן שום צד כעס וקפיצא אפלו על השונא הגדול שלו שעושה לו כל היסורים, זה לב, זה עיקר בחי' אריכות אפיים, טבור הוא בחי'

ליקוטי הלכות ח"א דף סה - סח - הלכות תפילין ה' אות ט-כ

שנולדת מחודש, ועתה נולד לך גם לב, שלא יהיה אכפת לו שום דבר וזה בחי' השל ראש, אף-על-פי-כן אין לו בלבו עליו שום שנאה וקפידיא וזה עקר בחינת אריכת אפים. ועל-כן צריכין להמשיך הרצועה עד הלב להכניס בחינת אריכת אפים בלב כנ"ל, דהיינו שלא יקפיד ולא יכפת ליה שום דבר אפלו בלבו כנ"ל:

יח) וזה בחינת מה שמשבח השם יתברך את כנסת ישראל (שיר השירים ז) שדרך אגן הסהר יחסר המזג ודרשו רבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין לז) על השבועים סנהדרין שהיו יושבין בעגול כלבנה וכו' שדרך זה בחינת רצועה של תפילין שיוודת מהקשר של ראש עד הטבור שנמשכת מבחינת מלכות דוד משיח שהוא חי וקים, שהוא בחינת קשר של ראש כנ"ל. שמשם נמשכת הרצועה עד הטבור, שהוא בחינת שדרך אגן הסהר, בחינת שבועים סנהדרין, שהם כנגד שבועים פנים לתורה שדוד יושב בראשם, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (מובא בפרוש רש"י) על פסוק, "יושב בשבת תחכמוני ראש וכו'" (שמואל ב' קפ"ט כ"ג) הוא דוד המלך, ראש הסנהדרין כי כל השבועים סנהדרין, שהם בחינת שבועים פנים לתורה, כלם מקבלים מדוד משיח שכל חיותו מבחינת הזקנים הנ"ל, שהם בחינת תקוני דיקנא קדישא, בחינת הדרת פנים, שזהו ענין תפילין של ראש, שהזקן הגדול מאיר לכל הזקנים את הזכרונות העליונים, ששם מתגלה מדות הרחמים בחי' ויעבור כנ"ל, ושם מושרש דוד המלך שמשם מקבל חיותו, חי וקיים, ועל זה כתוב שדרך אגן הסהר, ששם מאיר י"ג תקוני דיקנא בחינת ספורי מעשיות של שנים קדמוניות, שכל השבועים פנים של תורה נמשכין מהם, כמבאר בהתורה "פתח ר' שמעון" (סימן ס'), עין שם שממדות הרחמים נמשכים התגלות ע' פנים של תורה בדרך שזה מעורר ומקיץ אותנו, שזה בדרך של ספורי מעשיות שעל-ידי זה נתעוררין מהשנה שהוא הסתלקות המחין, ועל-ידי בחינת הזקנים הנ"ל, בחינת ספורי מעשיות הנ"ל, על-ידי זה נמשכין כל השבועים פנים של תורה ונתעוררין מהשנה, שזהו בחינת השבועים שנים שחי דוד המלך, עליו השלום, כאן מראה לנו ר' נתן שבחי' דוד המלך הוא ענין המשכת אריכת אפים, וזהו שדרך אגן הסהר אל יחסר המזג, שנמשכים בכח התפילין השבועים פנים של תורה.

לולא חטא עץ הדעת היינו עולים ויורדים עם הגוף ביחד, לאחר החטא יש טובה במיתה ושינה שעי"ז יוכל לחדש ימיו לנצח

ועל-כן היה ממעט בשנה מאד, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ספ"ה כ"ו) שמעולם לא ישן דוד שיתין נשמי, כי היכי דלא ליטעום טעמא דמותא, כי השנה היא אחר מששים במיתה שנמשכה על-ידי חטא אדם הראשון על-ידי שאכל מעץ הדעת טוב ורע ופגם בעץ החיים שהוא בחינת אור התפילין, כמובא, כי תפילין הם בחינת חיים, בחינת עץ החיים, שנאמר בו (בראשית ג') "ואכל וחי לעולם" ועל-ידי שפגם בזה נגזר עליו מיתה לדורות דוד המלך חי וקיים זכה לצאת מענין השינה, וכאן אנו צריכים לצאת ממה שאנו יושנים את החיים.

ובאמת אחר החטא המיתה והשנה הם טובה גדולה, כי אם לא חטא אדם היה זוכה לחיים אמתיים שהוא חיים נצחיים, חיים ארפים בעודו בגוף, דהיינו שבעודו בגוף היה יכול להיות נכלל באין סוף לעולם ברצוא ושוב ולחיות חיים ארפים, דהיינו לחדש חיותו לעולם בבחינת התחדשות החיות של הזקן העליון שהוא העור הנ"ל שחי חיים ארפים, שהוא זקן תמיד ויניק תמיד וכו' כנ"ל, והיה יכול לחזור לגוף תמיד אבל אחר שחטא ואכל מעץ הדעת טוב ורע ונטרד מגן ערן ונתאחז בגופו וזהמת הנחש בחינת משכא דחויא, העור של הנחש, כמו שהיה

החטא ע"י הנחש על-כן אי אפשר לו לחיות בגופו חיים ארבים לעולם ואי אפשר לזכות לחיים נצחיים כי אם על-ידי המיתה, שהיא טובה גדולה, כמו שכתוב (שם א'), "והנה טוב מאד זה המות" (בראשית רבא פ"ט) כי על-ידי המיתה, שהיא שנה, יתחדש מחו ואז יזדכך ויתחדש גופו וחייתו ואז יקום בתחיה בגוף זך וצח שזדכך ונתברר לגמרי מזיהמת הנחש ואז יזכה לקבל מחין חדשים בבחינת תפילין עץ החיים, שזהו תכלית של האדם, לזכות לגן עדן, לקבל המוחין של תפילין, בבחי' ימות החול הוא המשכת המוחין כראוי בשלימות, ובזה עולים לנועם שבת לעולם של גן עדן שהם בחינת חיים ארבים שיזכה אז, דהינו שיזכה אז לחיות לעולם חיים כאלו שבכל עת יתוספו לו חיים ומחין, עד שכל מה שיזקין יותר יזכה להתחיל לחיות מחדש יותר, זהו הגן עדן, להתחיל לחיות מחדש תמיד שזהו בחינת החיים של הזקן העור הנ"ל, שזה עקר בחינת חיים נצחיים שיזכו מי שיזכו לעתיד לבא, כאן נבנס ר' נתן למציאות הגן עדן לנצח נצחים, שבאמת היו צריכים לחיות כך בעולם הזה בתוך הגוף, אך לאחר חטא עץ הדעת הוא מציאות הגן עדן למעלה, שמי שיזכה, יזכה לזה לעתיד לבא, כי תענוג תמידי אינו תענוג צריך לחיות ירידה קודם עליה ואינו נקרא חיים באמת כי אם בשזוכין לחיות חיות חדש בכל עת וזה עקר בחינת חיים ארבים, חיים נצחיים שיזכו הצדיקים לעתיד אחר תחית המותים, הינו בחינת הנ"ל. שיזכו לחדש חיותם בכל עת, שזהו בחינת תפילין פנ"ל: וזה הענין הוא גם לגבי השינה, ולגבי מה שהצדיקים מתחדשים, ובזה לימד אותנו ר' נתן איך גם אנחנו צריכים להתחדש.

דף סח

הצדיקים יושנים קצת כרי 'לצאת ידי חובת' הירידה שקודם העליה החדשה (ט) ר' נתן ממשיך להראות לנו את דרך ההתחדשות במוחין של התפילין, בבחי' שררך אגן הסהר, בחי' הסנהדרין, אגן הסהר, להתחדש תמיד כמו הלבנה, ומטעים לנו קצת את חיי הצדיקים שמתחדשים, ואיך נראה הגן עדן, שמתחדשים תמיד בהשגה חרשה, שזה חייב להיות תמיד בדרך שמתחדש, ומראה לנו איך זה במציאות חיים הנצחיים, שלאחר חטא עץ הדעת אין אדם חי בגוף לעולם, ובגן עדן למעלה הוא מתחדש ע"י מה שזכה לפעול כשהיה חי בתוך הגוף בעוה"ז. וגם עכשיו בעולם הזה שזוכין הצדיקים עובדי ה' באמת להמשיך עליהם חיים נצחיים הנ"ל חיות חדש בכל פעם בתורה ותפילה והשגות אלקות בהתחדשות על-ידי תורה ותפילה ומעשים טובים, אף-על-פי שכל מגמתם לחיות תמיד חיים ארבים הנ"ל, לחדש חיותם בתוספת קרשה, במוחין חדשים וחיות חדש בכל עת פנ"ל, אף-על-פי-כן הוא מן הנמנע ובלתי אפשר לחיות בעולם הזה חיים ארבים הנ"ל בלי הפסק, כי בהכרח שיתיע העוה"ז ועל-כן מוכרחים לישן מוכרחים לעשות דברים פשוטים, ובחי' פשוטי אורייתא, והשנה היא טובה גדולה, שינה הוא אצלינו בחי' הירידה, כל אחד לפני הענין שלו, שהוא צריך לנוח, כי על-ידי שמשלוקין את מחם לגמרי בעת ההכרח וישנים מעט, על-ידי זה נותנים נייחא להמוחין. כמו שאמרו חז"ל 'טוב מאד - זה השינה' ועל-ידי זה חוזרים ונתחדשים בבקר, וזוכה לקבל בבקר מחין חדשים, להתחיל לחיות מחדש, זהו הסדר של עבודת ה', וכן בכל פעם שמתבלבל, השינה הוא טוב לצאת מזה ולהתחדש.

שזהו בחינת תפילין שזוכין בבקר אחר השנה דיקא, כמובא בפנות, שעל-ידי השנה של לילה

ליקוטי הלכות ח"א דף סה - סח - הלכות תפילין ה' אות ט-כ

ועל-ידי התעוררות השנה בחצות לילה שעוסקים בתורה, על-ידי זה יוצאים בבקר אורות התפילין. שהם הרשימו של המוחין של אתמול שנתחדשו בלילה בעת השנה כי אתמול זכית למח גדול, ועכשיו אתה ממשיך אותו המח ע"י שאתה מבטל את המח של אתמול, ע"י שנהיה לילה ובחינת שנה, כמבואר בסי' ל"ה שצריך ענין נייחא למוחין בחי' שנה, וכאן ר' נתן מלמד שזהו ענין הרשימו של התפילין שיוצא, כמבואר שבתחילת התפילה אנו ממשיכים את הרשימו של המוחין של יום אתמול כי יעבור, וזה נתחדש בלילה ע"י השנה, ומחצות הלילה מתחיל כבר להאיר המוחין של תפילין, עד שבבוקר קודם התפילה מקבל זה המח בתחילה בבחי' עיבור, ואח"כ בזמן התפילה מקבל המוחין החדשים ממש ועל-ידי זה מקבלין אחר כך בעת התפילה מוחין גמורים חדשים לגמרי, שהוא עקר החיים בחינת חיים ארפים, ועין בפגנות הוא דרך פלאי איך שר' נתן מראה לנו איך חיים בעולם הבא, ואיך חי עובר ה', איך חיים הצדיקים, וכן בכל אדם שנופל, יתחדש, שזהו אותו ענין של התפילין שמתחילים התחלה חרשה תמיד.

ר' נתן לפעמים מתבטא בנוראת כח דבריו הק' בלקוטי הלכות

והבן מאד כדי שלא נטעה, ונבין את דבריו הקדושים, הוא מעורר אותנו כאן שבדבריו מלובשים כלל בוונות התפילין, לכן נתעורר בתפילין, לא רק להתחזק קצת לזכור יציאת מצרים, אלא שזהו ענין המשכת המוחין החדשים, וחיים ואריכות אפיים, שיש בזה עניינים גבוהים, יש מי שזוכה לכוון את הכוונות של האריז"ל, אבל המציאות איך שזה שייך לנו 'לכוון דעתנו' לקיים מצות תפילין כראוי, בזה ר' נתן מגלה את זה על הכוונות.

וכך ר' נתן עושה בכל מקום, כי הגם שזה לוקח ימים ושנים להשיג פנימיות הכוונות, אנו לא יכולים להשיג את זה כראוי רק ע"י רבינו ור' נתן שמלביש לנו את זה בכל הלכה והלכה, כמו שאמר כאן להדיא: **פי כל פגנות התפילין כלולים בדברינו בדרך נפלא ר' נתן אומר שזה דרך נפלא, לכן נשים לב לכך, שזה באמת דרך נפלאה לנפשינו ובעיקר כדי ש: באופן שיזכה כל אחד לקבל מהם התעוררות חדשה ותשוקה נפלאה ועצות גדולות אמתיות ונכונות בכל עת לעבודת הבורא יתברך, לכל אדם ואדם לפי מדרגתו ולפי מקומו ושעתו באופן שאפלו הפחות שבפחותים יוכל להזכיר את עצמו בהשם יתברך בכל עת בכל מקום שהוא יהיה איך שיהיה וכבר הארכנו קצת פה לעיל כי בדבריו הקדושים כלולים ומקושרים דברי הזה"ק בזה הענין ודברי האריז"ל והצדיקים תלמידי בעש"ט, ועי"ז נזכה גם אנו, כל אחד ואחד, ללכת באותו הדרך של אלו שכן זוכים לאור המוחין האלה, ממש כל אחד בכל מדרגה יקבל התעוררות חדש, לכן נקח את זה בדרך שיעורר לבנו בתשוקה ורצון וכיסופין לה', לקבל עצה להתחדש ועצה להבין בפנימיות התורה מה שאתה לומד. לכל אחד לפי מדרגתו. זהו כלל גדול בדרכו של ר' נתן לקשר כל חלקי התורה, ולהראות איך שייך גם לנו לאחוז בהאמת הזה, ע"י שנאמין באור אמתית התורה, ההלכה, הזה"ק, האריז"ל הבעש"ט ורביה"ק, ובוזה מראה לנו ר' נתן איך שזה שייך לנו שנזכה לחיות עם זה באמת. ועיקר הפלא הגדול שאפי' הפחות שבפחותים, דהיינו אפי' אנחנו, נוכל להיות קרוב לה', ולשוב בתשובה, ולצאת מכל עצבות ומכל יסורים.**

אבל תן לחכם ויחכם עוד, ר' נתן מבקש מאיתנו שנהיה חכמים להבין יותר עוד ועוד עניינים לפי מה שהוא יודע ולומד, כי העיקר לעובדא למעשה, התבודדות ורצונות. פי אי אפשר לבאר הכל בכתב. ר' נתן מראה לנו מה שהוא השיג בזה, ומה שרוצה להאיר עלינו ולהטיב איתנו,

והמשפיל החפץ באמת לרחם על עצמו ולכלי להטעות את עצמו בכל מיני חכמות שהוא מיואש ואין לו כח, ואין לו קשר לכוננות האריז"ל ולסודות התורה, ואין לו קשר לדברי ר' נתן, בזה הוא מפסיד את ההתחדשות מה שר' נתן מלביש לנו בסוד של המצוה, שזהו הכלי של ההתחדשות, זהו הדרך שנמשך עלינו הידיעה של ההתחדשות, בלי זה, אין לאדם כלי, בקושי יכול להמשיך עליו כמה עצות של התחזקות, אך כשדבוק בדברי מוהרנ"ת יש לי כלי בכל מצוה ומצוה, להתקרב לה', לפי מה שר' נתן רוצה לעשות איתנו. ובזה יוכל לקבל מדברינו כל טוב אמת ונצחי ה' יזכנו לכך.

אנו מונים ללבנה, שאנו מתחדשים כמותה

ונחזר לדברינו, כי עתה אי אפשר לזכות לחיים ארפים הנ"ל לחדש מחו וחיותו בכל עת כי אם על-ידי השנה, אבל הצדיקים ממעטים בשנה מאד כל אחד כפי ההכרח לכד להתחדשות המחין פנ"ל ועל-כן (ספה כ"ו) דוד לא נם מעולם שיתין נשמי פנ"ל, כמ"ש לעיל על הפסוק שורך אגן הסהר, בחי' מקום הטבור בחי' ביהמ"ק ששם היה סנהדרין, בחי' דוד שהיה חי ע' שנים כנגד ע' פנים של תורה, שהם חיים ארוכים, כי הוא חי חיים ארפים הנ"ל, חיים חדשים בכל עת ושעה ואינו יכול לישן כי אם מעט דמעט המכרח בשביל חיים ארפים פנ"ל רק ירידה קטנה בזאת.

ועל-כן נמשלה מלכות דוד ללבנה שהיא מתחדשת בכל עת שמרמז על פנסת ישראל בחינת מלכות דוד בחי' אגן הסהר, סיהרא - לבנה שפלול מהם שצריכין להתחדש בעבודתם בכל עת כדי שיזכו להתחדש לעתיד ולחיות חיים ארפים הנ"ל כמו שאנו אומרים, "וללבנה אמר שתתחדש עטרת תפארת לעמוסי בטן", שהם עתידים להתחדש כמותה שזהו החיים האמיתים שלנו, ההתחדשות הזו ע"י כל ירידה, כל קטנות קטן כדי לחזור לגדלות, ודוד שהוא חי וקים, יושן רק שתיין נשמי, שהקטנות תהיה קטנה ביותר "ולפאר ליוצרים על שם כבוד מלכותו" ואז אומרים, "דוד מלך ישראל חי וקים" כי זה עקר החיות בשמתחדשים בכל עת פנ"ל ועל-כן ישראל מונין ללבנה שממנה החדשים (חליו ס') רמז שאנו צריכין להתחדש בכל עת לחיות בכל יום ובכל עת חיות חדש בעבודת הבורא יתברך, כלל ישראל חיים בעוה"ז רק ע"י חיים חדשים, כי זה כל חיינו, חיים של חדשים, של התחדשות, לא מסתכלים על העבר רק מתחדשים, כי אין אנו נזקקים לעולם ח"ו - בזקנא דסט"א אפלו אם נחיה אלף שנים (תהלים צ'), "כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול וכו'" כי כל ימינו נמנים לעולם לחדשים נמצא, שכל ימינו נקראים חדש, אנחנו חיים ימים של חודש, כי אנו מברכין ומקדשין החדש בכל ראש חדש ונקרא על שם זה ראש חדש על שם החדש שאנו מחדשין ימינו בכל עת בבחינת חודש הלבנה פנ"ל, בחינת מחדש חדשים 'מחדש' דיקא פנ"ל וכן כל הימים שבחדש נמנין לחדש, כי זה היום הוא ב' בחודש וזה היום ג' בחודש וכן להלן עד שנשלם החדש, ואחר כך מתחיל חדש שני וכן לעולם. נמצא, שכל ימינו נמנים לחדש דיקא, כי כל ימיהם של ישראל עם קדוש שקבלו את התורה, שהיא בחינת חיים נצחיים, כמו שכתוב (דברים ל'), "כי הוא חידי וכו'" כל ימיהם הוא בבחינת חדש דיקא, בחינת חיות חדש בכל עת שזה עקר בחינת חיים ארפים ונצחיים פנ"ל:

ולזה זכינו ביציאת מצרים ששם כתוב 'החודש הזה לכם ראש חדשים', וכן הוא כח ראש השנה שזה חיים חדשים כמ"ש בהמשך בדף ע' שזהו ענין ראש השנה, חיים חדשים להתחדש לגמרי. מה שהיה בשנה שעברה, אנו מתחדשים לגמרי, ונמשך סליחה ומחילה.

להרגיש בכל פעם שנולד עכשיו, מתחיל לבכות אבא, אימא, והחיים מתחילים

כ) וכל זה זוכין על-ידי התפילין, שהם בחינת הנ"ל. ועל-כן שם נקשר בחינת מלכות דוד בקשר של תפילין כנ"ל קשר של ראש נקרא 'מלכות דוד' ועל-כן יורד משם רצועה קדושה עד הטבור, שהוא בחינת תחלת חיות והולדת האדם כשיוצא לאויר העולם, שהתחלת פרדתו ממעי אמו להתחיל לחיות בעצמו בעולם, הוא בעת פרידת הטבור, שאז נפרד ממעי אמו ומתחיל לחיות חיים חדשים שמתחיל עתה לקבל בעצמו לקבל בעצמו חיים חדשים ועקר הארת התפילין שנמשך עלינו על-ידי הרצועות נמשך על-ידי מח הזקן שזוכר כל זה שממנו מקבלין כח לחדש חיותו בכל עת כאלו היום נולד ונחתך טבורו שאז התחלת חיותו כנ"ל. כך אדם צריך להרגיש בכל פעם, עכשיו מתחיל לבכות ולחיות, ולהנות מחסדי ה' שהוא חי, יש אימא יש אבא, זהו התחלת החיות ומשם נמשך בחינת חיות האדם שכלולים בשבעים שנים, שהם ימי חיי האדם, כמו שכתוב (תהלים ז'), "ימי שנותינו בהם שבעים שנה" שהם בחינת שנותיו של דוד המלך, עליו השלום, שחי שבעים שנים, שהם כנגד שבעים פנים לתורה, כמבאר בהתורה "פתח ר' שמעון" (סימן ס), עין שם, כי כל השבעים פנים, ע' פנים זה עיקר החיים שלנו, להבין ברברי תורה ולחדש בה, בחי' ע' פנים של תורה, שהוא כנגד ע' שנים שהוא עיקר חיות האדם, וממתי מתחילים השבעים שנה האלה? מכריתת הטיבור. וכשארם מתחדש כאילו היום נולד, עכשיו מתעורר מהשינה בכח הספומ"ע, ותמיד מתחיל את השבעים שנה האלה, ועי"ז יזכה לע' פנים שבתורה שהוא התבוננות עמוקה בעבודת ה' שהם החיות השבעים שנים נמשך מהזקנים הנ"ל, שהם בחינת ספואי מעשיות של שנים קדמוניות שנמשך הארתם עלינו על-ידי הזקן הקטן שבכלם זהו זכר חתיכת הטבור, כמו תינוק בובלע שנולד מעכשיו שממשך התחדשות החיות על-ידי בחינת המח הגדול מאד שזוכר גם חתיכת הטבור כנ"ל כי מח שאר הזקנים שגבוהים עוד יותר אי אפשר להתגלות בחוץ כנ"ל.

אם אינו מתחדש, כל השנים נחשבים אולי ליום אחד

וזהו, "שררך אגן הסהר", שהיא הלכנה המתחדשת בכל עת, שזהו בעצמו בחינת השבעים סנהדרין שדרשו רבותינו זכרונם לברכה בפסוק זה כנ"ל, כי השבעים סנהדרין הם בחינת השבעים פנים, שבעים שנים שמקבלין על-ידי התפילין, על-ידי הזקנים הנ"ל, על-ידי הרצועה שיודרת עד הטבור, שעל-ידי זה זוכין לחדש חיותו בכל עת התחדשות עד הטבור היינו התחדשות הלב כמ"ש לעיל שזהו עקר החיות של כל השבעים שנים כי אם אינו מחדש חיותו בכל עת אינו חי שבעים שנים, כי עקר החיות הוא עבודת הבורא יתברך, כי הוא חייד וכשאינו מוסיף קדושה ודעת בכל יום הוא קצר ימים ומי יודע אם יעלו כל שבעים שנותיו ליום אחד אדם רגיל חי בקושי כמה שעות, אולי יום אחד, ועל-כן הרשעים גמורים שאינם מקימין את התורה לגמרי נקראים בחייהם מתים, כי בודאי הם מתים ממש, מאחר שאינם מקימין את התורה שהיא עקר החיים באמת, כמו שכתוב, "כי הוא חייד" ואפלו מי שעובד את ה' קצת אינו נמנה בימי חייו כי אם כפי מעט העבודה ומעשים טובים שזכה לעשות בחייו ועל-כן יכול לחיות שכל חיותו לא יעלה כי אם יום אחד כנ"ל, כשהכל מתקבץ ביחד, אולי יהיה מעבודתו יום אחד.

אבל עקר החיים באמת הוא בחינת חיים של דוד המלך, עליו השלום, שהוא זכה לחיות שבעים שנים שלמות באמת, כי זכה לחיים הנ"ל שהם בחינת חיים ארכים הנ"ל, שממשיכין על-ידי התפילין וכו' כנ"ל, שהוא בחינת חיים חדשים בכל עת וזהו שאומרים בקדוש הלכנה

לְעֵינֵי הַתְּחַדְּשׁוֹת הַחַיּוֹת שֶׁהוּא עֹקֵר בְּחֵינֵת חֲדוּשׁ הַלְּבָנָה, שֶׁהִיא בְּחֵינֵת בְּנִסְתּוֹ יִשְׂרָאֵל וּמַלְכוּת דָּוִד כְּנ"ל, אֹמְרִים אָז, "וְלִלְבָנָה אָמַר שֶׁתְּחַדְּשׁ עֵטְרַת תְּפִאֲרַת לְעִמּוּסֵי בְּטָן", שֶׁהֵם עֲתִידִים לְהַתְּחַדְּשׁ כְּמוֹתָהּ וְכו' / עֵטְרַת תְּפִאֲרַת' דִּיקָא, זֶה בְּחֵינֵת תְּפִלִּין שֶׁנִּקְרָאִים עֵטְרַת תְּפִאֲרַת כִּידוּעַ כִּי הַחַיִּים הוּא רַק כְּשִׁמְתוּחֻדְשִׁים, וְהַצְרִיקִים שְׂזוּכִים לְהַתְּחַדְּשׁ הַרְבֵּה מְאֹד, לְכֵן זָכוּ בִּימֵי חַיֵּיהֶם לְחַיּוֹת הַרְבֵּה זְמַן, שְׁבַעִים שָׁנָה שֶׁל מִמֶּשׁ, כְּמָה שֶׁאֵין אִדָּם מִתְּחַדְּשׁ, עוֹבֵר רוֹב הַיּוֹם בְּלִי עֲבוּרָה, וְכַמּוּבָא לְעֵינֵי בְּרַפְתּוֹ עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה שֶׁמִּרְמַז עַל הַתְּפִלִּין, כִּי הֵם בְּחֵינֵת עֵטְרַת תְּפִאֲרַת, שֶׁעַל-יָדֵי זֶה עֹקֵר הַתְּחַדְּשׁוֹת הַחַיּוֹת כְּנ"ל שֶׁהוּא בְּחֵינֵת חֲדוּשׁ הַלְּבָנָה כְּנ"ל .

כֵּאֵן ר' נֶתַן חוֹזֵר לְעֵינֵי פ' קֹדֶשׁ הַנ"ל וְזֶהוּ בְּחֵינֵת קֹדֶשׁ הַבְּכוֹר, שֶׁהוּא הַתְּחִלַּת פְּרִשָּׁה רִאשׁוֹנָה שֶׁבְּתְּפִלִּין, בְּחֵינֵת קֹדֶשׁ לִי כָּל בְּכוֹר וְכו' כְּנ"ל שֶׁצְּרִיכִין לְפָדוּתוֹ מִן הַבְּהֵן בְּשִׁבִיל לְהַמְשִׁיד עַל-יָדֵי זֶה בְּחֵינֵת הַתְּחַדְּשׁוֹת הַחַיּוֹת וְהַמּוֹחִין כְּנ"ל. כְּמוֹ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁנִּתְגַּלָּה פְּרִיּוֹן בְּכוֹר, בַּחֲדֵי הַתְּחַדְּשׁוֹת הַחַיּוֹת וְהַמּוֹחִין וְזֶהוּ שֶׁעֹקֵר פְּרִיּוֹן בְּכוֹר הוּא מִבְּנֵי חֲדָשׁ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּמִדְבָר י"ח), "וּפְדוּיוֹ מִבְּנֵי חֲדָשׁ תְּפָדֶה" / מִבְּנֵי חֲדָשׁ' דִּיקָא, כִּי עֹקֵר הַפְּרִיּוֹן הוּא בְּשִׁבִיל הַתְּחַדְּשׁוֹת הַחַיּוֹת, שֶׁהוּא בְּחֵינֵת חֲדָשׁ, בְּחֵינֵת מְחַדְּשׁ חֲדָשִׁים כְּנ"ל: הַיּוֹם אֵנוּ לֹא נֹתְנִים לְכַהֵן אֲלָא נֹתְנִים פְּרִיּוֹן כְּשֶׁהוּא בֶן חֲדוּשׁ, הֵיִינוּ כְּרִי לְזָכוֹת לְהַתְּחַדְּשׁוֹת הַחַיּוֹת, ה' יִזְכְּנוּ אִמָּן .